

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ
ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี

สารนิพนธ์
ของ
ละอียด สะอาดเอี่ยม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา
ตุลาคม 2551

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ
ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี

สารนิพนธ์
ของ
ละอียด สะอาดเอี่ยม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา

ตุลาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ
ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี

บทคัดย่อ
ของ
ละเอียดย่ สละอาดเอี่ยม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา
ตุลาคม 2551

ละเอียด สะอาดเอี่ยม. (2551). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ
ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา
สารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน
คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล โดยจำแนกตาม อายุ
ระดับการศึกษา ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และ ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง
ตลอดจนรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จัง
หัดเพชรบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี
จำนวน 219 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5
ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน $t - test$ และการวิเคราะห์ความแปรปรวน
ทางเดียว (One – Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อ
พัฒนาอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนมี
ส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่
ในระดับปานกลาง
2. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05
3. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนและด้านการติดตามประเมินผล แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ

4. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตอบแบบสอบถามปลายเปิดทั้งสิ้นจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 28.31 พบว่า ด้านการวางแผนควรสำรวจความต้องการและปัญหาของประชาชน เพื่อนำมาวางแผนการจัดกิจกรรมด้านอาชีพ ส่วนด้านการดำเนินงานหน่วยงานการศึกษาออกโรงเรียนกับองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องร่วมกันดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และด้านการติดตามประเมินผลไม่มีการสรุปผลการประเมิน

PARTICIPATION IN NON - FORMAL EDUCATION MANAGEMENT
FOR DEVELOPING AN OCCUPATION OF ORGANIZATION EXECUTIVE
ADMINISTRATORS OF TUMBOL, PHETCHABURI PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
LAIAD SAARDIAM

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education degree in Business Education
at Srinakharinwirot University

October 2008

Laiad Saardiam. (2008). *Participation In Non – Formal Education Management For Developing An Occupation Of Organization Executive Administrators Of Tumbol, Phetchaburi Province*. Master 's Project, M.Ed. (Business Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Assoc. Prof. Dr. Suwat Watanawong.

The purposes of this research were to study and compare the participation in non-formal education management for developing an occupation of Organization Executive Administrators of Tumbol, Phetchaburi Province in 3 aspects : planning aspect, implementation aspect and evaluation aspect which classified by age, education level, rank of Organization Executive Administrators of Tumbol and experience to be in office. Including collected suggestion about the participation of Organization Executive Administrators of Tumbol, Phetchaburi Province.

The sample used in the research were 219 administrators of Organization Executive of Tumbol. The instrument used for data collection was five-rating scale questionnaire with the whole paper reliability of 0.97. The statistics used for analysing the data were percentage, mean, standard deviation, t-test and One-Way ANOVA. The result were as follows :

1. The administrators of Organization Executive of Tumbol had participation in non-formal education management for developing an occupation was at the medium level. When considered by aspect, was found that planning aspect were at the high level but implementation aspect and evaluation aspect were at the medium level.

2. The administrators with different age had participation in non-formal education management for developing an Occupation in general and each aspect were statistical significant difference at the level of .05.

3. The administrators with different education level had participation in non-formal education management for developing an occupation in general was statistical significant difference at the level of .05. When considered by aspect, was found that planning aspect and evaluation aspect were statistical significant difference at the level of .05. but implementation aspect was not statistical significant difference.

4. The administrators with different rank of organization Executive Administrators of Tumbol had participation in non-formal education management for developing an

occupation in general was statistical significant difference at the level of .01. When considered by aspect, was found that planning aspect was statistical significant difference at the level of .01. The part of implementation aspect and evaluation aspect were not statistical significant difference.

5. The administrators with different experience to be in office had participation in non-formal education management for developing an occupation both in general and each aspect were not statistical significant difference.

6. The administrators of organization Executive of Tumbol to reply open questionnaire were 62 about to average 28.31 was found that planning aspect : as positive to require and problem of public for planning activity to occupation aspect and implement aspect ; Non – formal education centre and organization Executive of Tumbol were to go on participation the finally to evaluation aspect was not to summarize outcomes

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และ
คณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอก
โรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ของละเอียด
สะอาดเอี่ยม ฉบับนี้แล้วเห็นสมควร รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(อาจารย์สิมูฐากร ชูทรัพย์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพรพรณ สิริแพทย์พิสุทธิ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุพีร์ ล้มไทย์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการ
ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา สังข์เกษม)

วันที่ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2551

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับการให้คำปรึกษา แนะนำ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ จนสำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษาแนะนำการทำงานวิจัยนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาดังกล่าว จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพรรณ สิริแพทย์พิสุทธิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุพีร์ ลี้มไทย ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบสารนิพนธ์ฉบับนี้ และได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติมจนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ นายวรวิทย์ กิตติคุณศิริ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเพชรบุรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุพีร์ ลี้มไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นางสาวสำเนียง เพชรจอม ศึกษาพิเศษเชี่ยวชาญ สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง นายธีรศักดิ์ พานิชวิทย์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ และนางสาวสุภารัตน์ จันทร์สว่าง นักวิชาการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้รวก ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณะอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนประสบการณ์ที่มีคุณค่า สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ในชีวิตประจำวันแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรีทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม และบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้ง 8 อำเภอในจังหวัดเพชรบุรี ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ส่งกลับคืนตามกำหนดครบถ้วน 100% รวมทั้งพี่ ๆ เพื่อน ๆ และผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนที่ให้การกำลังใจและให้การช่วยเหลือในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแก่เวทิตาต่อบิดามารดา ที่ได้ล่วงลับไปแล้ว ครู และบูรพคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้ และให้กำลังใจผู้วิจัย

ละเอียด สะอาดเยี่ยม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา.....	7
แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ	
พุทธศักราช 2542.....	11
ความหมายของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา.....	13
ลักษณะของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา.....	15
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียน.....	28
ความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล.....	36
บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับงานการศึกษานอกโรงเรียน.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
งานวิจัยในประเทศ.....	44
งานวิจัยต่างประเทศ.....	47
3 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	48
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
ความมุ่งหมายของการวิจัย	78
ความสำคัญของการวิจัย	79
ขอบเขตของการวิจัย	79
สมมติฐานการวิจัย	79
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	80
การวิเคราะห์ข้อมูล	82
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
การอภิปรายผล	85
ข้อเสนอแนะ	89
บรรณานุกรม	91
ภาคผนวก	98
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย	99
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	110
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม	116
ประวัติย่อผู้ทำวิจัย	124

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	49
2 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง	56
3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้าน.....	57
4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการวางแผน โดยรวมและรายข้อ	58
5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการดำเนินงานโดยรวมและรายข้อ.....	60
6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการติดตามประเมินผล โดยรวมและรายข้อ.....	61
7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ	62
8 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ.....	63
9 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมด้วยวิธีการของ LSD จำแนกตามอายุ	64
10 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการวางแผนด้วยวิธีการของ LSD จำแนกตามอายุ.....	64
11 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการดำเนินงานด้วยวิธีการของ LSD จำแนกตามอายุ.....	65

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
12	ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการของ LSD จำแนกตามอายุ.....	65
13	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้านจำแนกตามระดับการศึกษา.....	66
14	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้านจำแนกตามตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล.....	67
15	การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและ รายด้าน จำแนกตามตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล.....	68
16	ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมด้วยวิธีการของ LSD จำแนกตามตำแหน่งใน องค์การบริหารส่วนตำบล.....	69
17	ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการวางแผนด้วยวิธีการของ LSD จำแนกตาม ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล.....	70
18	ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการดำเนินงานด้วยวิธีการของ LSD จำแนกตาม ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล.....	71
19	ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการของ LSD จำแนกตามตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล	72

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

20	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ
ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและราย
ด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง.....	73
21	ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อ
พัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี
โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง	74
22	รวบรวมปัญหา และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอก
โรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด
เพชรบุรี.....	75

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศ ประเทศไทยประชากรได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ ประเทศนั้นจะประสบความสำเร็จในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ดังคำกล่าวที่ว่าการศึกษาเป็นกำลังอำนาจของชาติปัจจัยหนึ่ง ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนกำลังอำนาจของชาติในด้านอื่น คือ ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม จิตวิทยาและป้องกันประเทศ การศึกษาจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ อีกทั้งยังเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมและการสร้างภูมิปัญญาให้กับสังคมไทย (วิชิต นันทสุวรรณ และจำนง แรกพินิจ. 2541 : 6) นอกจากนี้ การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชา การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต จากความสำคัญของการศึกษา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยเกี่ยวกับการได้รับการศึกษาจากรัฐในมาตรา 43 ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายกำหนด จากบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวทำให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” และนับว่าเป็นกฎหมายแม่บทของการจัดการศึกษาของชาติและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 78 มาตรา 282 มาตรา 284 และมาตรา 289 ให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจกิจการของท้องถิ่นให้เป็นอิสระแก่ท้องถิ่น ตามหลักการแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนตลอดจนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีอิสระในการกำหนดเป้าหมายส่วนท้องถิ่นและมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ และในด้านของการจัดการศึกษายังกำหนดไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จัดการศึกษาตลอดจนฝึกอบรมด้านวิชาชีพให้กับประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9 (2) ให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 9 (6) ให้การจัดการศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

นอกจากนั้นยังกำหนดไว้ในมาตรา 41 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น อีกทั้งยังได้ตราพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 16 (9) 17 (6) และ 18 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการศึกษา ดังนั้น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นการบริการสาธารณะของรัฐ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2543 : 1 – 2)

โดยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาโดยให้ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทหน้าที่อย่างมาก คือ องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล ซึ่งได้มีการประสานงานกับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน แต่ด้วยข้อจำกัดบางประการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจทำให้เกิดปัญหาในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดการศึกษา ดังนี้

1. ด้านการวางแผน เนื่องจากการศึกษานอกโรงเรียนมีกิจกรรมอันกว้างใหญ่ ขอบข่ายงานบริการการศึกษามีหลากหลาย ทั้งรูปแบบ วิธีการจัดและเนื้อหา อีกทั้งกลุ่มเป้าหมาย ผู้รับบริการก็แตกต่างกันดังนั้นในการจัดกิจกรรมหนึ่ง จำเป็นจะต้องวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจเริ่มต้นจากการสำรวจกลุ่มเป้าหมาย การประชุมปรึกษาหารือ เป็นต้น

2. ด้านการดำเนินงาน งานการศึกษานอกโรงเรียนเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจาก ทุกฝ่าย ในฐานะที่องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรหนึ่งในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ด้วยการประชาสัมพันธ์ ประสานงาน ในการจัดหาอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น

3. ด้านการติดตามประเมินผล เนื่องจากการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ที่รู้จักพื้นที่และรู้จักประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างดี จึงเป็นเรื่องไม่ยากที่จะช่วยติดตาม กำกับดูแลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน กับการสร้างจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของชุมชนที่จะช่วยกันดูแลและพัฒนาท้องถิ่นของตน

จากที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี เพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยให้องค์การบริหารส่วนตำบล เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผลให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1 อายุ

2.2 ระดับการศึกษา

2.3 ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล

2.4 ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง

3. เพื่อรวบรวมปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ใน ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล ซึ่งจะทำให้สามารถจัดการศึกษานอกโรงเรียนได้สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 73 แห่ง ๆ ละ 3 คน ซึ่งประกอบด้วย นายก อบต. ปลัด อบต. และหัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้น จำนวน 219 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 73 แห่ง ๆ ละ 3 คน ซึ่งประกอบด้วย นายก อบต. 73 คน ปลัด อบต. 73 คน หัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 73 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 219 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ

1.1 อายุ

1.1.1 ไม่เกิน 40 ปี

1.1.2 41 – 50 ปี

1.1.3 50 ปีขึ้นไป

1.2 ระดับการศึกษา

1.2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

1.2.2 ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี

1.3 ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล

1.3.1 นายกบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

1.3.2 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

1.3.3 หัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1.4 ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง

1.4.1 1 - 4 ปี

1.4.2 5 – 8 ปี

1.4.3 8 ปีขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ใน 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านการวางแผน

2.2 ด้านการดำเนินงาน

2.3 ด้านการติดตามประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ให้แก่ประชาชนโดยร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1.1 ด้านการวางแผน หมายถึง การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน โดยมีการตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ เช่น การสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน การร่วมประชุมปรึกษาหารือ การจัดทำแผนกลยุทธ์ การสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น การพิจารณาแผนงานโครงการ การกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาด้านอาชีพ ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรในด้านต่าง ๆ

1.2 ด้านการดำเนินงาน หมายถึง การปฏิบัติงานการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชนและตามสภาพของท้องถิ่น เพื่อให้ประสบความสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายของกิจกรรม เช่น การประชาสัมพันธ์ การเลือกอาชีพที่เหมาะสมในท้องถิ่น การจัดหาสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ แนะนำภูมิปัญญาเป็นวิทยากร การผลิตและจำหน่ายสินค้า การสาธิตอาชีพ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่น

1.3 ด้านการติดตามประเมินผล หมายถึง การสังเกต ติดตามกำกับดูแลการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ให้ดำเนินไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ เช่น ร่วมประชุมในการติดตามผลกำกับการใช้งบประมาณ การประเมินผลการเรียนรู้ การนิเทศติดตามผล การจัดระบบนิเทศติดตามและประเมินผล การนำผลการประเมินมาปรับปรุง การสอบถามความคิดเห็นของชุมชน การเยี่ยมเยียนกลุ่มวิชาชีพ การติดตามผลผู้จบหลักสูตร

2. การจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพของบุคคลและกลุ่มบุคคล ในรูปแบบการศึกษาตลอดชีวิต เป็นการเรียนรู้ตามอัธยาศัย เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นกว่าเดิม

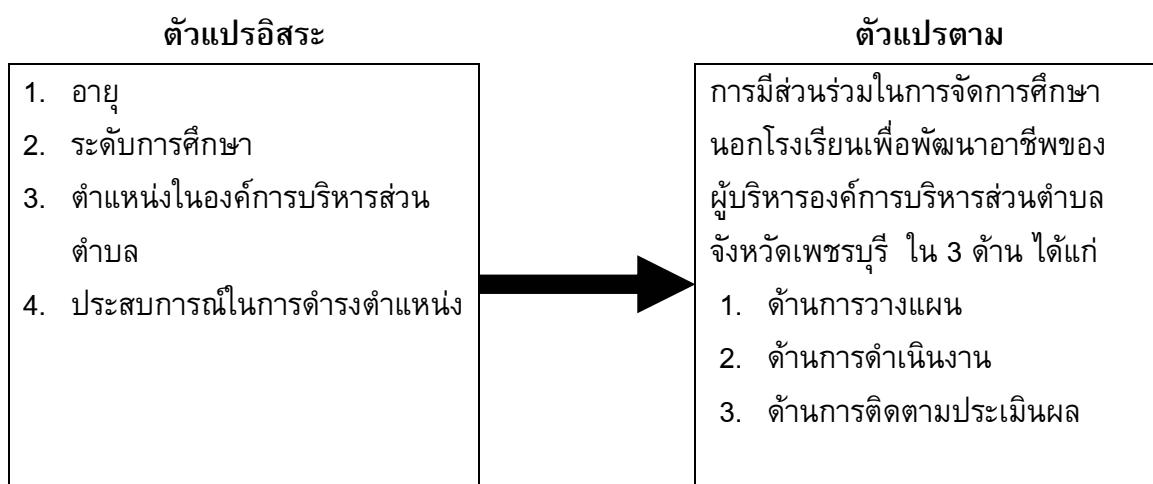
3. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เป็นองค์กรตามกฎหมายที่ทำหน้าที่บริหารจัดการการพัฒนาท้องถิ่น ตามนโยบายกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น มีจุดมุ่งหมายหลัก คือ ดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชนในท้องถิ่นแทนรัฐบาลกลาง มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งเงินงบประมาณ พนักงาน และเจ้าหน้าที่ของ อบต.

4. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่บริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 4.1 นายกองค์การบริหารส่วนตำบล (นายก อบต.)
- 4.2 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (ปลัด อบต.)
- 4.3 หัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของ
ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
3. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
4. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
2. แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
3. ความหมายของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
4. ลักษณะของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
5. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานการศึกษาออกโรงเรียน
 - 5.1 หลักการจัดการศึกษาออกโรงเรียน
 - 5.2 ลักษณะการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน
 - 5.3 การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ
6. ความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
 - 6.1 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 6.2 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
7. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับงานการศึกษาออกโรงเรียน
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าในศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 25) ซึ่งได้นำไปสู่การตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 ในมาตรา 9 ได้ตราไว้ว่าการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 8 - 9)

จากกฎหมายสองฉบับนี้ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของประเทศเป็นอย่างยิ่งที่ไม่อาจปฏิเสธและละเลยได้ ดังนั้นการค้นคว้าวิจัยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงเป็นเรื่องจำเป็น และจากแนวความคิด ทฤษฎี ข้อค้นพบของนักการศึกษา นักวิชาการ ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าดังต่อไปนี้

ระบบการศึกษาหรือกระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากโครงสร้างทางสังคมได้ การศึกษามีความเชื่อมสัมพันธ์กับสังคม ทั้งในประเด็นการสร้างคนที่มีสติปัญญา รู้จักคิด ใช้วิจยารณญาณสร้างความเป็นพลเมืองดี เป็นความจริงที่ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการศึกษเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม แต่ละระบบสังคมประกอบไปด้วยโครงสร้างอำนาจ ค่านิยมเป็นตัวกำหนดโครงสร้าง แนวทางและแบบแผนการจัดการศึกษา ตลอดจนหลักสูตรและระบบการเรียนการสอน การจัดการศึกษาในช่วงที่ผ่านมา ได้รับผลกระทบมาจากเทคโนโลยีและสารสนเทศของโลกไร้พรมแดน ซึ่งเป็นผลมาจากการเผยแพร่แนวคิดวิทยาศาสตร์ เมื่อสี่ร้อยปีที่ผ่านมา ทำให้ความคิดเป็นไปในทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และการศึกษาของไทย จนทำให้เกิดการมองข้ามวัฒนธรรมพื้นบ้าน และศักยภาพในการสร้างสรรค์ของตนเอง ซึ่งบัดนี้ถึงเวลาที่จะต้องตรวจสอบเพื่อแสวงหาทางเลือกอย่างจริงจัง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่สร้างสรรค์ต่อสิ่งมีชีวิตในยุคต่อไป (ศิริกาญจน์ โกสุมภ. 2542 : 33)

ในระบบการจัดการศึกษาแบบดั้งเดิมที่การศึกษาทำหน้าที่สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนนั้น อุทัย ดุลยเกษม และอาศรี งามวิทยาพงศ์ (2540 : 25-31) ได้ศึกษาและสรุปได้ว่าการศึกษาในชุมชนเกิดขึ้นในลักษณะและกระบวนการที่เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อชีวิตของชุมชน โดยพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ความสามารถพื้นฐานในการดำรงชีวิตและเลี้ยงชีพ รู้จักใช้และคิดค้นเทคโนโลยี ฝึกให้มีทักษะในการจัดการ ในการแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรของชุมชน รวมทั้งพัฒนาสติปัญญาของบุคคลในด้านการคิด การจำ จินตนาการและการพัฒนาด้านจิตวิญญาณให้มีสำนึกทางจริยธรรม เข้าใจคุณค่าของชีวิต ธรรมชาติและสติปัญญา ซึ่งความรู้ความสามารถและคุณธรรมของปัจเจกบุคคลที่ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับชุมชนนี้ จะมีผลส่งกลับมาพัฒนาชีวิต สภาพแวดล้อม และทรัพยากรของชุมชน ทำให้ชุมชนมีสมาชิกที่มีคุณภาพ ประกอบกับโครงสร้างทางสังคมแบบแนวราบของชุมชน และความสัมพันธ์เชิงสังคม รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ทำให้คนในชุมชนมีโอกาสแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กันอย่างกว้างขวาง เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะที่จะก่อให้เกิดการสั่งสมและพัฒนาเป็นองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาของชุมชน นอกจากนั้น กระบวนการเรียนรู้เพื่อชีวิตหรือการศึกษาแบบนี้ยังมีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการของบุคคลและชุมชนในทุกด้าน เพราะมีลักษณะบูรณาการหรือเป็นองค์รวมทำหน้าที่เชื่อมบุคคล ชุมชน ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ และ

เชื่อมโยงกิจกรรมในชุมชน เทคโนโลยี นิเวศวิทยา พิธีกรรม ประเพณี ค่านิยม ทำให้ชุมชนเกิดความเป็นปึกแผ่น ทั้งยังเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมหรือการขัดเกลาทางสังคม (Transmission of Culture / Socialization Function) ของชุมชน เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาของชุมชนให้ต่อเนื่อง ทั้งการศึกษายังทำหน้าที่จัดสรรตำแหน่งและหน้าที่ให้แก่สมาชิกในชุมชนโดยอาศัยความรู้ของบุคคลเป็นเกณฑ์ในการวินิจฉัย ซึ่งระบบการศึกษาแบบดั้งเดิม ชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจให้เป็นธรรมและกำหนดค่านิยมของผู้มีการศึกษาตามสภาพความต้องการ และความจำเป็นของชุมชน

การจัดการศึกษาของไทยในอดีตเป็นภาระหน้าที่ของชุมชน หน่วยย่อยในชุมชน เช่น ครอบครัว วัด และสำนักเรียนต่าง ๆ มีหน้าที่ให้การศึกษาแก่ลูกหลานและสมาชิกของชุมชนทั้งด้านวิชาการ หนังสือ และอาชีพ พ่อ แม่ คนเฒ่า คนแก่ และช่างฝีมือเป็นครูถ่ายทอดวิชาความรู้แก่เด็ก การจัดการศึกษาในลักษณะนี้จึงมีรูปแบบหลากหลายและสอดคล้องกับพื้นที่หรือวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชน ความหลากหลายรูปแบบการจัดการศึกษาที่เคยมีอยู่ในชุมชนได้สูญหายไป โดยรัฐได้ควบคุมการศึกษา และนำเอาระบบการศึกษาของประเทศทางตะวันตกมาใช้แทนการศึกษาที่เคยมีมาแต่เดิม ระบบการศึกษาแบบใหม่มีลักษณะแบบแผนเดียวกันทั้งประเทศ จึงขาดความหลากหลายและยืดหยุ่น อีกทั้งบทบาทนี้กลับเป็นของรัฐบาลที่ส่วนกลาง โรงเรียนและครูที่กระจายอยู่ทั่วไป ประเทศต่างอยู่ในฐานะตัวแทนรัฐบาลและเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษาให้แก่คนในชุมชน ชุมชนได้ถูกละเลยและมิได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตของชุมชน หลักการจัดการศึกษาแบบนี้ได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าการศึกษาคือการไปโรงเรียน ผลจากการจัดการศึกษาตามรูปแบบและแนวคิดดังกล่าวข้างต้นได้ก่อให้เกิดผลที่ไม่พึงปรารถนาหลายประการต่อผู้คนและชุมชน ซึ่งเป็นหัวข้อพิพากษ์วิจารณ์อยู่ในขณะนี้ นอกจากนั้นรูปแบบการศึกษาที่เป็นอยู่นี้ ก็ยังไม่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ยุคโลกาภิวัตน์หรือโลกไร้พรมแดนอย่างในปัจจุบัน เหล่านี้เป็นปฐมบทของการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการศึกษาในช่วงสิบปีที่ผ่านมาได้มีการเรียกร้องจากนักวิชาการ และบุคคลจากหลายวงการให้รัฐบาลและผู้เกี่ยวข้องหาแนวทางจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชนโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้รู้พื้นบทบาทในการจัดการศึกษาของตนและเชื่อมประสานเข้ากับกระบวนการในโรงเรียน การจัดการศึกษาวิธีนี้จะนำไปสู่การเรียนรู้อยู่บนพื้นฐานของชุมชนและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 : ข - ค)

โรงเรียนกับการศึกษาในชุมชนระบบการศึกษาดั้งเดิม ครอบครัว วัดและชุมชนเป็นแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ปัจจุบันนี้โรงเรียนเป็นแหล่งความรู้เพียงแหล่งเดียว ที่รัฐมอบให้จัดการศึกษาด้วยความชอบธรรม ซึ่งส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ความสามารถและทักษะที่ผู้เรียนได้รับไม่สอดคล้องกับความรู้เดิมในชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชนถูกทอดทิ้ง เนื้อหาสาระการเรียนรู้ถูกกำหนดโดยรัฐ การศึกษากลายเป็นการศึกษาแบบแยกส่วน มุ่งพัฒนา

ความสามารถ ทักษะด้านอาชีพเฉพาะอย่าง ทำให้ระบบการศึกษาในโรงเรียนมีบทบาทจำกัดไม่ช่วยในการพัฒนาชุมชนอย่างกว้างขวาง บทบาทของโรงเรียนทำหน้าที่เป็นเพียงเครื่องมือขัดเกลาทางสังคมที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ ทักษะคติ และวิถีชีวิตนอกชุมชน การจัดการศึกษาในลักษณะนี้ได้ทำลายแหล่งการเรียนรู้ให้ลดน้อยลง โรงเรียนจะต้องปรับบทบาทของตนเองให้สอดคล้องกับชุมชน เงื่อนไขที่สำคัญ คือ โรงเรียนและชุมชนรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องปรับเปลี่ยนและปรับกระบวนการทัศน์ในการทำงานร่วมกัน ทั้งชุมชนและโรงเรียนต้องมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาตรงกัน การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน มีโครงสร้างความสัมพันธ์ของการจัดการศึกษาแบบแนวราบ ผู้บริหารโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนและครูมีส่วนร่วมในการคิด ริเริ่ม เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ การทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะทำให้ชุมชนและโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำจัดการอุปสรรคในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ลดน้อยลง โรงเรียนจะเห็นความสำคัญของชุมชนและร่วมมือกับชุมชนมากขึ้น (ศิริกาญจน์ โกสุมภ. 2542 : 36)

การมีส่วนร่วมควรจะเริ่มศึกษาจากสิ่งที่เขาเผชิญความทุกข์ในจิตวิญญาณของเขาและต้องสอดคล้องกับภูมิปัญญาหรือพื้นฐานจิตวิญญาณเข้าด้วยการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชนต้องเข้าใจและคำนึงถึงพื้นฐานความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ การศึกษาจะต้องสัมพันธ์กับเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน การศึกษาต้องเข้าไปร่วมกับชีวิตของชาวบ้าน ไม่ใช่ให้ชาวบ้านมาร่วมกับการศึกษา (พรทิพย์ อินทวิโรทัย และอนงค์นุช ภูยานนท์. 2542 : 134)

ชูชาติ พวงสมจิตร์ (2542 : 6) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาไว้ว่า จากอดีตที่ผ่านมานับตั้งแต่ยุคที่ยังไม่มีระบบโรงเรียน ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาก็คือ วัด ต่อมาเมื่อมีการจัดการศึกษาเป็นระบบโรงเรียน ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการก่อตั้ง ทำนุบำรุงและตรวจสอบดูแลก็คือ วัดและชุมชน จากจุดเริ่มต้นเช่นนี้น่าจะเป็นนิมิตหมายที่ดีในเรื่องการมีส่วนร่วมของสังคมและชุมชนต่อการจัดการศึกษาโดยรัฐคงไม่ต้องรณรงค์ส่งเสริมอย่างเช่นปัจจุบัน ถ้าช่วงหนึ่งรัฐไม่เข้าไปแทรกแซงและตัดตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนจนทำให้ประชาชนท้องถิ่น ลดบทบาทจากผู้ก่อตั้ง ผู้ทำนุบำรุง และผู้ตรวจสอบกำกับติดตามลงมาเป็นเพียงผู้รับบริการทางการศึกษาเท่านั้น ผลจากการที่รัฐเข้าไปผูกขาดจัดการศึกษา ทำให้ชุมชนไม่ได้เข้ามามีบทบาทเท่าที่ควรทำให้การศึกษากลายเป็นสถานศึกษาที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับชุมชนมากนัก สถานศึกษาจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐเป็นหลักโดยไม่ค่อยคำนึงถึงความต้องการของประชาชน สาระในการจัดการศึกษาก็ไม่ได้ปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้สืกรักผูกพันและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบตามมาอีกมากมาย เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษา หมายถึง การสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรของรัฐ และองค์กรเอกชนที่แวดล้อมสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ การดำเนินงานของสถานศึกษา รวมถึงการมีส่วนร่วม

ร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน การร่วมทำ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมกำกับติดตามตรวจสอบ และร่วมรับผลอันเกิดจากการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและชุมชน

2. แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

การจัดการศึกษาของชาติเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ ดังนั้น พลเมืองของทุกประเทศทุกคนต้องมีโอกาสได้รับการศึกษาโดยเท่าเทียมกันและทั่วถึง โดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของสังคมและชุมชน ตามที่ ประเวศ วะสี (2539 : 34) กล่าวว่า “การศึกษาสำหรับคนทั้งหมด (Education for all) จะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อสังคมทั้งหมดเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for education) การศึกษาไม่ใช่เรื่องของครู โรงเรียน หรือกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น แต่ทุกส่วนของสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา”

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษามีดังนี้ (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 8 - 11)

มาตรา 8 การจัดการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

มาตรา 22 หลักการจัดการศึกษา ในการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

มาตรา 24 กระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่

มาตรา 27 และ 28 การพัฒนาหลักสูตรแต่ละระดับ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 29 บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น จัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งหาวิธีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 นั้น นักการศึกษาหลายท่านได้ให้แนวคิดไว้ พอสรุปได้ดังนี้

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2543 : 21) ได้กล่าวถึง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ว่าเป็นกฎหมายการศึกษาที่ยึดหลักการศึกษาดลอดชีวิตและให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งหมายความว่า เป็นการศึกษสำหรับทุกคนและทุกคนมีบทบาทรับผิดชอบในการจัดการศึกษาร่วมกัน “Education for all และ All for education” (มาตรา 8 (2) มาตรา 11 และมาตรา 12)

รุ่ง แก้วแดง (2543 : 38 - 39) กล่าวถึงความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาว่า จะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพราะการศึกษาไม่ใช่หน้าที่เฉพาะของกระทรวงศึกษาธิการหรือของโรงเรียนและครูเพียงฝ่ายเดียว การศึกษาเป็นเรื่องของทุกคน การให้ประชาชนมีส่วนร่วมจึงมีความสำคัญและเป็นจุดเน้นความสำเร็จ การจัดการศึกษาในอดีตที่ผูกขาดการจัดการศึกษาไว้ที่โรงเรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่เข้าใจว่า การศึกษาคือ การไปโรงเรียนเท่านั้น จึงละเลยบทบาทของครอบครัว สถาบันศาสนา ชุมชน ฯลฯ ในเรื่องการจัดการศึกษาหลักสูตรการศึกษาไม่ตอบสนองความต้องการของชุมชน เพราะประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการเรียนการสอน

อุทัย บุญประเสริฐ (2543 : 183 - 187) กล่าวว่า การศึกษาตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างเหมาะสม รวดเร็ว ทันการ ต้องให้สถานศึกษาที่มีอิสระในการบริหารจัดการตนเอง ต้องปรับกระบวนการบริหารจัดการไปสู่การให้ชุมชนมีส่วนร่วม (Participative Administration) และผู้บริหารต้องพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและให้ชุมชนมีส่วนร่วม หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ทั้งครูผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น สำหรับการบริหารจัดการโดยชุมชนเป็นหลัก หรือการควบคุมโดยชุมชนเป็นการคืนอำนาจการบริหารจัดการสถานศึกษาให้แก่ชุมชนและเพิ่มความ

รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนและผู้ปกครอง จะทำให้ผู้รับบริการการศึกษามีความพึงพอใจในการศึกษาที่จัดมากที่สุด หลักสูตรของโรงเรียนต้องตอบสนองความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครอง ตอบสนองชุมชนและท้องถิ่น

การมีส่วนร่วม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ว่าการจัดการศึกษาจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ในชุมชนและสังคม มาใช้ในการจัดการศึกษา ทั้งจากรัฐ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ เข้ามาเป็นผู้จัดและร่วมจัดการศึกษา

สรุปจากแนวคิดในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของนักการศึกษาที่กล่าวมา เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยเน้นที่คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเท่าเทียมกัน

3. ความหมายของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

พิมพัลย์ ปรีดาสวัสดิ์ (2526 : 74 - 75) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนามาว่า มีพื้นฐานที่สำคัญสามประการคือ ประการที่หนึ่ง ชาวบ้านเป็นตัวหลักในการแก้ปัญหาของเขาเอง รัฐมีบทบาทเพียงตัวกระตุ้นและสนับสนุนเท่านั้น ประการที่สอง การพัฒนาที่แท้จริงเป็นการพัฒนาศักยภาพมนุษย์โดยส่วนรวมให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงรวมไปถึงการกระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อพัฒนาระดับการรับรู้และขีดความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และประการสุดท้าย การพัฒนายึดหลักจากสิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชนกล่าวคือ พื้นฐานและวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่ในชุมชน

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526 : 20) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้คิดริเริ่ม พิจารณาตัดสินใจ ปฏิบัติและรับผิดชอบในเรื่องที่มีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2527 : 2) สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการพัฒนาจากการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปแบบการตัดสินใจการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง

นรินทร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 183) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลมาจากการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการ (Contribution) ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

ปรีชญา เวสารัชช์ (2528 : 3 - 5) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า ต้องครอบคลุมในประเด็นต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วม สะท้อนการเข้าเกี่ยวข้องโดยสมัครใจ และเป็นประชาธิปไตยในกรณีต่อไปนี้

1) การมีส่วนร่วมของประชาชน ครอบคลุมการสร้างโอกาสเอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและของสังคมได้ร่วมกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่กระบวนการพัฒนาและมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนา ตลอดจนเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

2) การแบ่งปันผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

3) การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย นโยบาย การวางแผนและดำเนินการโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

2. การมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างส่วนที่ประชาชนลงแรงและทรัพยากรเพื่อพัฒนา กับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนลงแรงดังกล่าว หรืออีกนัยหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ ไม่ว่าระดับท้องถิ่น ภูมิภาคและระดับชาติ จะช่วยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ประชาชนลงทุนลงแรงกับประโยชน์ที่ได้

3. ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจผิดแผกแตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศ การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการ แต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน

ทัศน แสงศักดิ์ (2539 : 15 - 16) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และความรู้สึกนึกคิดของแต่ละคนที่มีต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของกลุ่ม หรือเป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยทำให้มีความสำเร็จซึ่งเป็นเป้าหมายของกลุ่มหรือเป็นความรับผิดชอบต่อกิจกรรมร่วมกัน ด้วยการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Involvement) การช่วยเหลือ (Contribution) และร่วมรับผิดชอบ (Responsibility) การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกัน 3 ลักษณะ คือ เป็นการให้การช่วยเหลือ เป็นการให้อำนาจและเป็นงานขององค์การโดยย่ำถึง ความสำคัญของการให้อำนาจว่าเป็นความหมายของการมีส่วนร่วม การให้อำนาจเป็นการเพิ่มหรือพัฒนาทักษะหรือขีดความสามารถในการบริหาร การมีส่วนร่วมจึงมีความสัมพันธ์กับการให้อำนาจ องค์การเป็นปัจจัยพื้นฐานของการให้อำนาจ และมักจะเป็นรากฐานสำคัญของการให้ความช่วยเหลือด้วย ดังนั้นการช่วยเหลือการให้อำนาจและงานองค์การจึงมีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม นอกจากนี้การมีส่วนร่วมยังเป็นพื้นฐานของกิจกรรมทุกกิจกรรม กระบวนการ

ตัดสินใจของกลุ่มจะเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในกลุ่มการมีส่วนร่วมในการบริหาร จะทำให้การบริหารเปิดกว้างอิสระ ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหาร อันเป็นวิถีทางในการขยายอิทธิพลของสายบังคับบัญชา และลงสู่ระดับปฏิบัติในองค์การ ซึ่งปัจจัยของการมีส่วนร่วม มี 4 ประการ คือ

1. เป็นความพยายามที่เกี่ยวข้องกับทางด้านจิตใจและความรู้สึก
2. เป็นการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ
3. เป็นการให้บุคลากรรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน
4. เป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วม ซึ่งคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการมีส่วนร่วมอย่างไม่แท้จริงกับการมีส่วนร่วมมากเกินไป

ไม่แท้จริงกับการมีส่วนร่วมมากเกินไป

โอคเลย์ (Oakley. 1991 : 8 - 9) เห็นว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ 3 ลักษณะต่อไปนี้ คือ 1) เป็นการให้การช่วยเหลือ 2) เป็นการให้อำนาจ 3) เป็นงานขององค์กร โดยย้ำความสำคัญของการให้อำนาจว่า หมายถึงการมีส่วนร่วม การให้อำนาจเป็นการเพิ่มหรือพัฒนาทักษะ ชีตความสามารถในการบริหาร การมีส่วนร่วมจึงมีความสัมพันธ์กับการให้อำนาจองค์กรเป็นปัจจัยพื้นฐานของการให้อำนาจ และมักจะเป็นรากฐานสำคัญของการให้ความช่วยเหลือด้วย ดังนั้น การช่วยเหลือ การให้อำนาจและงานขององค์กร จึงมีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

กุสตาโว (Gustavo. 1992 : 4) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในบางสิ่งบางอย่าง แต่ต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม

ดังนั้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเกี่ยวข้องด้านจิตใจ และอารมณ์เปิดโอกาสให้ประชาชนได้คิดริเริ่ม ตัดสินใจ ปฏิบัติ รับผิดชอบ แก้ปัญหา การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาความสามารถควบคุมทรัพยากร การร่วมกิจกรรมตามหลักประชาธิปไตยตลอดจนการให้อำนาจการเข้าไปมีหน้าที่รับผิดชอบ

4. ลักษณะของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

นักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดหลักเกณฑ์ในการจำแนกลักษณะหรือประเภทของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน เช่น ตามแนวคิดของ

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526 : 12) กล่าวถึง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า หลักความร่วมมือของประชาชนที่สำคัญยิ่งก็คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างจริงจังและจริงใจ ทั้งนี้ ด้วยการเปิดโอกาสให้มีการศึกษา การร่วมพิจารณาและการตกลงใจร่วมกันในการแก้ไขปัญหาหรือการวางโครงการต่าง ๆ การที่เปิดโอกาสให้ประชาชน

เข้ามามีส่วนร่วมก็เพื่อเป็นการให้ประชาชนมีสิทธิและความเสมอภาคกัน ในอันที่จะรับผิดชอบในสังคม ประชาชนมีโอกาสร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537 : 19) ได้ศึกษาวิเคราะห์ พระราชบัญญัติและระเบียบของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในส่วนที่ให้เอกชนมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาที่ภาครัฐจัดดำเนินการปรากฏว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริการการศึกษาจะมีอยู่ในลักษณะเดียว คือ ในรูปของ “คณะกรรมการ” การเข้าร่วมในคณะกรรมการก็จะอยู่ในลักษณะของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีความหมายรวมถึง ข้าราชการและหน่วยงานอื่น ข้าราชการที่เกษียณแล้วหรือประชาชนทั่วไป

กาญจนา แก้วเทพ (2538 : 129) ได้วิเคราะห์ลักษณะการมีส่วนร่วมแบบความสัมพันธ์ระหว่างนักพัฒนาและประชาชนในการทำงานร่วมกันตามแนววัฒนธรรมว่า ความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันของพัฒนากับประชาชน ต้องมีลักษณะเฉพาะตัว คือ มีความสัมพันธ์แบบ Partnership อันมีองค์ประกอบย่อย 3 ลักษณะ คือ เป็นลักษณะที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน รับผิดชอบร่วมกัน เพราะฉะนั้นผลการพัฒนาออกมาไม่ดีก็ต้องรับผิดชอบร่วมกันทั้งสองฝ่าย ลักษณะที่สอง เป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน เสมอภาคกัน และลักษณะสุดท้าย เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีประโยชน์ร่วมกัน ผลประโยชน์ไม่ขัดแย้ง หากแต่สนับสนุนซึ่งกันและกัน ในรูปธรรมที่เป็นจริง ความสัมพันธ์ระหว่างนักพัฒนากับประชาชนจะเป็นรูปแบบที่เปลี่ยนไปตามสถานการณ์ แยกว่าเป็น ความสัมพันธ์พลวัต (dynamic relationship) ในบางสถานการณ์จะมีความสัมพันธ์แบบเพื่อนที่เสมอกัน บางสถานการณ์ก็จะเป็นเหมือนพี่น้องกัน

อุทัย บุญประเสริฐ (2542 : 1- 4) ได้วิเคราะห์ถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ ในการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ในประเทศไทยปัจจุบันนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง การดำเนินงานตามนัยดังกล่าวจะเป็นการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน โดยมุ่งหวังให้เป็นการเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

จากการศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมดังกล่าว จะเห็นว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ในการร่วมจัดการศึกษาที่เสมอภาคและเท่าเทียมกัน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันและการกำหนดการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เกี่ยวข้องกันตนเอง

การวางแผนการจัดการศึกษา

ความหมาย การวางแผนมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

กิติมา ปรีดีติลภ (2529 : 204) ให้ความหมายไว้ว่า การวางแผน หมายถึง การเตรียมการล่วงหน้า แล้วกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ วิธีการแก้ปัญหา ตลอดจนการแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุด งานที่สุด และรวดเร็วที่สุด เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงการจัดลำดับกิจกรรมที่สำคัญ ๆ ตามลำดับก่อนหลัง และตามลำดับเวลาที่จะต้องทำให้เสร็จ จัดให้มีทรัพยากรในการบริหารให้เพียงพอ วางแผนเพื่อให้มีการประสานงานตลอดจนกำหนดระบบการควบคุมงาน

ธงชัย สันติวงษ์ (2529 : 26) สรุปความหมายของการวางแผนว่า หมายถึง กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบโดยอาศัยการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่อาจมีผลกระทบต่อการดำเนินงาน โดยที่ผู้บริหารหรือผู้มีหน้าที่ในการตัดสินใจต้องตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะดำเนินการอย่างไร จึงจะทำให้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

พงศ์สระบุรี ไทยทอง (2539 : 13) สรุปความหมายของการวางแผนไว้ว่า การวางแผน คือ การตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร และใครเป็นผู้ทำภายใต้ความจำกัดของทรัพยากรที่มีอยู่ หรือคาดว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร และใครเป็นผู้ทำ ภายใต้ความจำกัดของทรัพยากรที่มีอยู่หรือคาดว่าจะหามาได้ และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม

วิโรจน์ สารรัตนะ (2539 : 13) สรุปความหมายของการวางแผนไว้ว่า เป็นกระบวนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางการกระทำไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บุคคลในองค์กรปฏิบัติตามให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 84) ให้ความหมายของการวางแผนไว้ว่า การวางแผนการศึกษาเป็นการหาทางเลือกล่วงหน้าที่ดีที่สุดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด และให้ผลคุ้มค่าที่สุด โดยการดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างมีระบบแบบแผนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

อุทัย บุญประเสริฐ (2532 : 35) ให้ความหมายของการวางแผนการศึกษาโดยสรุป คือ การกำหนดแนวทางหรือควบคุมการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพลเมืองของประเทศให้มีคุณภาพ

สนอง ปานเชียงวงศ์ (2542 : 18) สรุปความหมายของการวางแผนว่า หมายถึง การกำหนดแนวนโยบายเพื่อใช้ดำเนินการศึกษา โดยการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่แล้ว กำหนดปัญหาที่สำคัญที่ต้องการดำเนินการแก้ไข โดยเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เพื่อให้การดำเนินการสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2543 : 9) ให้ความหมายของการวางแผน ดังนี้

1. การวางแผน เป็นการเตรียมการเพื่อผลที่ต้องการในอนาคต
2. การวางแผนเป็นกระบวนการ ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ต้องดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. การวางแผนควรที่ผู้เกี่ยวข้องรวมทั้งประชาชนได้มีส่วนร่วมให้มากที่สุด

4. การวางแผนควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าของคนบางกลุ่ม

เทอร์รี่ (Terry. 1977 : 227) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า การวางแผน คือ การศึกษา รายละเอียดข้อเท็จจริงต่าง ๆ แล้วกำหนดภาพของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มองการณ์ไปข้างหน้า อย่างมีระบบ โดยอาศัยสมมติฐานหรือการคาดคะเน และอาศัยหลักเหตุผล แล้วกำหนดสิ่งที่ต้องปฏิบัติจัดทำอย่างไร เมื่อไร ที่ไหน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

แอทชีสันและฮิล (Atchison and Hill. 1978 : 486) ได้อธิบายไว้ว่า การวางแผน คือ การตัดสินใจไว้ก่อนถึงการกำหนดแผนงานและวิธีการกระทำให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายขององค์การภายใต้โอกาสและข้อจำกัดของสิ่งแวดล้อมโดยตอบคำถาม 3 ข้อ คือ ขณะนี้เราอยู่ที่ไหน เราจะไปอยู่ที่ไหนในอนาคต และเราจะไปอยู่ที่นั่นได้อย่างไร

คุนทซ์และไวชริช (Koontz และ Wehrich. 1990 : 62) กล่าวว่า “การวางแผน คือ การตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร และใครเป็นผู้ทำ การวางแผนเป็นสะพาน เชื่อมช่องว่างจากปัจจุบันสู่อนาคต ตามที่ต้องการและทำสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นตามที่ต้องการ ถึงแม้ว่าเหตุการณ์ในอนาคตเป็นสิ่งที่ยากต่อการคาดหมาย แต่ก็ดีกว่าที่จะปล่อยให้เกิดขึ้นตามยถากรรม”

สรุป จากการให้ความหมายของการวางแผนที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการเตรียมการล่วงหน้าเพื่อให้ได้ผลที่ต้องการในอนาคตอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ วิธีการแก้ปัญหา งบประมาณ เลือกวิธีที่ดี ง่าย รวดเร็ว มีลำดับความสำคัญของงานที่จะทำ สมาชิกมีส่วนร่วมเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง

ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผน

การวางแผนเป็นหลักประกันการพิจารณาขั้นตอนต่าง ๆ อย่างรอบคอบก่อนลงมือดำเนินการ ซึ่งเป็นการลดความสับสนระหว่างวิธีการกับเป้าหมาย ซึ่งมักเป็นต้นเหตุความขัดแย้งในหมู่ผู้ปฏิบัติงาน และช่วยให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องระหว่างดำเนินงานตามแผน นอกจากนั้นยังเป็นหลักประกันการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง แม้เกิดการเปลี่ยนแปลงบุคลากร อีกทั้งสามารถวัดและประเมิน ได้กำหนดเวลาที่แน่นอน (มูลนิธิปริตริชเอแบรท. 2530 : 31)

ประชุม รอดประเสริฐ (2539 : 104) ได้กล่าวถึงประโยชน์ หรือข้อดีของการวางแผนต่อการบริหาร โดยสรุปว่า การวางแผนช่วยให้ทราบถึงศักยภาพของปัญหา และโอกาสที่ปัญหา

เหล่านั้นจะเกิดขึ้น ตลอดจนชี้ให้เห็นถึงทิศทาง ค่านิยม และวัตถุประสงค์ในอนาคตของหน่วยงานจนสามารถปรับปรุงแก้ไขกระบวนการตัดสินใจภายในองค์กรหรือหน่วยงานให้ดีขึ้นอีก ทั้งช่วยให้แต่ละบุคคล หรือหน่วยงานปรับเข้าได้กับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง และที่สำคัญ คือ ช่วยผู้บริหารให้มีความมั่นใจในอันที่จะนำความอยู่รอดปลอดภัยมาสู่องค์กรและหน่วยงาน

อุทัย บุญประเสริฐ (2537 : 23) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของการวางแผนว่า การวางแผนเป็นเครื่องมือทำงานด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ผู้บริหารที่ละเลยการวางแผน ถึงแม้จะเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ มีความสามารถปานใดก็ตาม มักจะพบว่าต้องประสบความยุ่งยากในการบริหารอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะขาดการคิดพิจารณาล่วงหน้า ขาดการคาดการณ์ถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ขาดการเตรียมการใช้ทรัพยากรให้เกิดผลมากที่สุด ถ้าการวางแผนเป็นไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ มีแผนงานที่ดีตั้งแต่ต้น การปฏิบัติตามแผนจะช่วยให้เกิดการประหยัดทั้งกำลังคน เงิน เวลา และทรัพยากรอื่น ๆ ช่วยให้การดำเนินงานมีทิศทางที่แน่นอน ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วยให้อาจสามารถป้องกันปัญหาหรือเตรียมการเผชิญปัญหาได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 85) ได้แยกความสำคัญของการวางแผนไว้ว่า การวางแผนจะช่วยให้การใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเกิดประโยชน์สูงสุด การดำเนินงานมีทิศทางชัดเจน รวดเร็ว ลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน ทำให้การประสานงานมีระบบ อีกทั้งสามารถติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมได้ง่าย โดยสรุปเป็นประเด็น ดังนี้

1. ความสำคัญในแง่ประสิทธิภาพการบริหารงาน การวางแผนเป็นกระบวนการบริหารที่สำคัญที่ผู้บริหารจะต้องใช้เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ความสำคัญตามระเบียบกฎหมายกำหนด ในพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2523 มีบทบัญญัติให้ผู้บริหารและหน่วยงานระดับต่าง ๆ ต้องจัดทำแผน และใช้แผนในการดำเนินงาน รวมทั้งระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียน พ.ศ. 2534 ด้วยนั้น ทุกหน่วยงานทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจะต้องมีแผนเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน

3. ความสำคัญด้านนโยบาย โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีนโยบายให้หน่วยงานทุกระดับจัดทำแผนและใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานซึ่งถือว่าเป็นมาตรการที่สำคัญซึ่งจะช่วยเร่งคุณภาพการประถมศึกษาให้สูงขึ้น ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

4. ความสำคัญในแง่ระบบการบริหารงบประมาณ จากการที่สำนักงานงบประมาณนำระบบงบประมาณ แผนงาน PPBS (Planning Programming budgeting system) เข้าใช้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2526 เป็นต้นมา หน่วยงานระดับกรม กระทรวง และรัฐวิสาหกิจ จะต้องเสนอแผนในการจัดตั้งงบประมาณประจำปี ดังนั้นการวางแผน จึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานของหน่วยงานราชการทุกสังกัด ทุกระดับ

สรุปความสำคัญของการวางแผนการศึกษา

1. เป็นการคิดเตรียมการและแก้ปัญหาล่วงหน้า เพื่อให้การทำงานมีจุดหมายในอนาคตเป็นการพัฒนา ก้าวไปข้างหน้าอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดอยู่กับที่
2. เป็นการปฏิบัติงานที่มีแผน มีระบบ ขั้นตอนและระยะเวลา สถานที่และเป้าหมายที่กำหนดไว้ค่อนข้างชัดเจน นอกจากจะสะดวกในการดำเนินงานอย่างมากแล้ว ยังสามารถวัดความสำเร็จ ตรวจสอบ และประเมินผลได้
3. ช่วยให้อาจปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างทันทั่วทั้งที่
4. เป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการควบคุมนโยบาย วินิจฉัย สั่งการ ตัดสินใจได้อย่างมีหลักมีเกณฑ์และถูกต้อง
5. ช่วยให้ทราบข้อมูลความเป็นมาในอดีต สถานการณ์ปัจจุบันและการเตรียมการในอนาคต
6. สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า
7. ทำให้เกิดการร่วมมือประสานงานกันอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในหน่วยงาน ระหว่างหน่วยงานและเอกชน ลดขั้นตอนซ้ำซ้อน

การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (2) ความว่า ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (6) ความว่า การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มาตรา 29 ความว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลอื่น และสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการ รวมทั้งวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ พัฒนาระหว่างชุมชน มาตรา 40 ความว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 8 - 212)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีเจตนารมณ์ต้องการที่จะให้ผู้ที่มีส่วนเสียในการจัดการศึกษา มีส่วนในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง การวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญเรื่องแรกที่จะต้องพิจารณาดำเนินการ เพราะว่าการวางแผนจะต้องอาศัยหลักเหตุผลในการกำหนดว่าจะทำอะไรในอนาคต จะทำอย่างไร และจะจัดได้

อย่างไร ผลการดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงไร วิธีการนั้นต้องกำหนดเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน (สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. 2543 : 3)

การมีส่วนร่วมในการวางแผนการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง มัย สุขเอี่ยม (2535 : 18) กล่าวว่า การวางแผนได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญและมาก่อนภารกิจอื่น เพราะการวางแผนเป็นการตัดสินใจล่วงหน้าเพื่อผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การตัดสินใจที่ดีและถูกต้อง ย่อมส่งผลดีตามมา การวางแผนจะประสบผลสำเร็จได้ต่อเมื่อมีการนำไปปฏิบัติตามนั้น ถ้าหากผู้ปฏิบัติได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นย่อมก่อให้เกิดความผูกพัน และให้ความร่วมมือด้วยดี การให้มีส่วนร่วมในการวางแผนก็คือ การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่จะทำในอนาคต การตัดสินใจในนโยบายและแผนงานที่สำคัญ ถ้าปราศจากข้อมูลที่ดีเพียงพอจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ และทำให้บุคคลมีขวัญต่ำ ดังนั้นจึงต้องมีระบบสารสนเทศที่ดีหน่วยงานต้องหาหนทางในการกำหนดนโยบายและแผน วิธีการที่ดี และเป็นประโยชน์ที่สุด คือ การให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในทุกเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานประจำ การมีส่วนร่วมในการวางแผนต้องพิจารณาว่ามีข้อจำกัดอะไรบ้างในการให้มีส่วนร่วม อะไรเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม และการให้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในองค์กรมีความเป็นไปได้เพียงใด

สรุป การมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการศึกษา คือ การให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่ทำในอนาคตอย่างเหมาะสม โดยจะต้องคำนึงถึงข้อจำกัดและโครงสร้าง การบังคับบัญชาตามสายงาน การให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษาจะเน้นที่การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งจำเป็นจะต้องพิจารณาถึงภารกิจของบุคลากรกับเรื่องที่จะให้มีส่วนร่วม

การจัดหลักสูตร

หลักสูตรเป็นหลักและหัวใจของการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการศึกษา ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรและการเรียนการสอน จะทำให้การจัดการศึกษาดำเนินไปด้วยดี ทั้งแก่ตัวผู้เรียนเอง และช่วยให้ครูได้มีทิศทางและสิ่งที่กำหนดในการสอน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2543 : 23) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถือได้ว่าเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาที่มีความชัดเจนที่สุดของประวัติศาสตร์การศึกษาไทย มีกรอบแนวการปฏิบัติที่ชัดเจนในเรื่องของหลักสูตรได้ตราไว้ในมาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 โดยมีสาระสำคัญดังนี้ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศ สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด

ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ รวมทั้งวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 21 - 22)

หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาในทุกระดับ กระแสการปฏิรูป การศึกษาของสังคมไทยเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การปฏิรูปหลักสูตรจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่ง จากสภาพปัญหาเกี่ยวกับ หลักสูตร สื่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล หลักสูตรและการจัดการ การศึกษาในปัจจุบันเป็นหลักสูตรกลางที่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่ หลากหลายได้ เนื้อหาสาระของหลักสูตรส่วนมากเป็นเรื่องที่กำหนดโดยนักวิชาการไม่สอดคล้อง กับสภาพปัญหาและความแตกต่างของท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนยังมุ่งเน้นการสอนที่เน้น ครูเป็นศูนย์กลาง ยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากสภาพแวดล้อม ในชุมชนและสังคม ใช้การเรียนรู้จากสภาพจริง หรือจากการปฏิบัติจริง ซึ่งส่งผลให้มีปัญหาใน ด้านการวัดผลและประเมินผลที่เป็นการวัดความรู้ ความจำ มากกว่าการวัดความรู้ความสามารถ ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และ ชุมชน มีกระบวนการและเนื้อหาที่ครอบคลุมเชื่อมโยงและต่อเนื่องทุกระดับ และประเภท การศึกษาทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ คุณธรรม จริยธรรม เน้นการ กระจายอำนาจให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และให้แต่ละท้องถิ่นกำหนดมาตรฐาน การศึกษาในระดับที่เหมาะสมกับตนเองได้ หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะสนอง ความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่นแล้ว จะต้องมีความสมดุลทั้งการเรียนรู้ เวลา และ จุดหมาย การพัฒนาผู้เรียนให้มีความพอดีระหว่างความเป็นผู้นำกับการเป็นผู้ตาม ความสามารถ ในการทำงานและดำรงตนเอง ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นและการเชื่อมโยงความเป็นสากล การ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ประกอบ คุณารักษ์. 2546 : 94 - 95)

การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษาจึงเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุก ฝ่ายเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ บุคคลที่ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เรื่องการบริหารจัดการ หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ คือ ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่ สังคม ชุมชน และท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองนักเรียนและตัวผู้เรียน การส่งเสริมและการ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหลักสูตร จึงเป็นเรื่องสำคัญที่โรงเรียน สถานศึกษาและบุคลากร จะต้องคิดดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ แนวทางการดำเนินงาน ดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลที่ให้การส่งเสริมการสนับสนุนให้

ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่ว่าทางด้านวิชาการ หรือด้านการบริหาร เช่น กำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 5 - 6)

ความหมายของหลักสูตร

นักวิชาการด้านหลักสูตรได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจะนำเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านหลักสูตร ดังนี้

กรมวิชาการ (2534:1) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดว่าด้วย จุดหมายแนวทางวิธีการ และเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรมที่กำหนดในจุดหมายของการศึกษา

ธีรารัตน์ บัวศรี (253:6) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง แผนซึ่งได้ออกแบบ จัดทำขึ้นเพื่อแสดงจุดหมายการจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้

สังัด อุทรานันท์ (2532:16) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง ลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตร คือ สิ่งที่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชา ซึ่งประกอบไปด้วย เนื้อหาสาระที่ได้จัดเรียงลำดับตามความยากง่าย หรือขั้นตอนอย่างดีแล้ว
2. หลักสูตรประกอบด้วย ประสบการณ์ทางการเรียนซึ่งได้วางแผนไว้ล่วงหน้าเพื่อมุ่งหวังจะให้เด็กได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ต้องการ
3. หลักสูตร เป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นเพื่อให้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน
4. หลักสูตรประกอบด้วย ประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียนซึ่งเขาได้ทำ ได้รับรู้ และได้ตอบสนองต่อการแนะแนวของโรงเรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 25) สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการและนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหมายไว้
2. หลักสูตรเป็นระบบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ครู นักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ (Process) ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทางการศึกษา เป็นต้น
3. หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียนให้ เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

ร็อบบิท (Robbit. 1974 : 4) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง ประมวล เหตุการณ์ทั้งปวงที่ครูผู้สอนให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาความสามารถในการดำรงชีวิตเพื่อเป็นผู้ใหญ่ ที่ดีและมีคุณภาพในอนาคต

ทาบ (Taba. 1962 : 11) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง แผน สำหรับการเรียนรู้

กู๊ด (Good. 1973 : 175) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา
2. หลักสูตร คือ คำโครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่ต้องสอน ซึ่งทางโรงเรียน จัดให้แก่เด็กเพื่อให้ได้ความรู้ขั้นหรือได้รับประกาศนียบัตร เพื่อให้สามารถเข้าเรียนต่อใน วิชาชีพต่อไป
3. หลักสูตร คือ กลุ่มประสบการณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนได้เล่าเรียนภายใต้การ แนะนำของโรงเรียนและสถาบัน

สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ มีความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ประสบการณ์ สามารถพัฒนาตัวเองให้เจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ความสำคัญของหลักสูตร

การจัดการศึกษาของทุกระดับ ทุกประเภท และทุกแบบ ทั้งในระบบโรงเรียน นอก ระบบโรงเรียน และการจัดตามอัธยาศัย จะต้องมียุทธศาสตร์เป็นตัวกำหนดทิศทางการจัด การศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามจุดประสงค์และเป้าหมาย หลักสูตรจึงมีความสำคัญ อย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา ในส่วนของความสำคัญของหลักสูตรนี้ ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึง ความสำคัญไว้ดังนี้

ธำรง บัวศรี (2532 : 8 - 9) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า

1. ความสำคัญต่อการศึกษาร่วม ประเทศของประเทศไทยมีคุณลักษณะอย่างไร ให้ดูจากการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งจะต้องดูให้ลึกซึ่งลงไปถึงหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ของประเทศไทย หลักสูตรเป็นเครื่องมือถ่ายทอดเจตนารมณ์ หรือเป้าประสงค์ของการศึกษาของ ชาติ ลงไปสู่การปฏิบัติ หลักสูตร คือ หัวใจของการศึกษา ถ้าไม่มีหลักสูตรการศึกษาย่อม ดำเนินไปไม่ได้

2. ความสำคัญต่อการเรียนการสอน หลักสูตรเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัด มวลประสบการณ์แก่ผู้เรียน หลักสูตรจึงเปรียบเหมือนที่เดินเรือซึ่งบอกให้กัปตันหรือครูผู้สอนรู้ ว่าจะต้องตั้งเข็มทิศไปในทางใด และจุดหมายปลายทางของการเรียนการสอน คืออะไรจะต้องทำ อะไรบ้าง ตัวผู้เรียนก็จำเป็นต้องทราบล่วงหน้าว่าจะได้เรียนรู้อะไร ต้องเตรียมการอย่างไร จึง

จะเรียนรู้และสำเร็จตามความมุ่งหมายทั้งผู้เรียนและผู้สอน จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ช่วยกำหนดแนวทางเพื่อให้แต่ละฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

แรมสมร อยู่สถาพร (2533 : 4) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา ถือเป็นแม่แบบที่เป็นตัวชี้แนะสู่ความสำเร็จ และเป็นตัวกำหนดทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หลักสูตรที่ดีจึงต้องสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ตลอดจนลักษณะความต้องการของผู้เรียน เพื่อสนองตอบความต้องการด้านกำลังคนของประเทศ สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

สรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาประชากรของประเทศ หลักสูตรเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงความเจริญของประเทศ ศักยภาพของประชากรเป็นแผนปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเป็นสิ่งที่กำหนดให้ผู้เรียนได้รับทราบว่าตนจะได้เรียนรู้อะไรบ้าง ที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เป็นหลักประกันว่าประชาชนได้รับการศึกษาเสมอภาคตามวัยและยังจะชี้ให้เห็นแนวโน้มของสังคมในอนาคตอีกด้วย

องค์ประกอบของหลักสูตร

นักการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไว้เป็นจำนวนมาก ในการวิจัยครั้งนี้ จะได้นำเสนอแนวคิดไว้เป็นแนวทางในการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านการจัดหลักสูตร ดังนี้

ทาบ (Taba. 1962 : 188) ให้ความเห็นว่า หลักสูตรทุกรูปแบบควรประกอบด้วย จุดประสงค์ทั่วไปและจุดประสงค์รายวิชา เนื้อหา รายละเอียดของเวลา กระบวนการจัดการเรียนการสอน โครงการประเมินผล ตามหลักสูตรสำหรับข้าราชการ บัณฑิต (2532 : 8) กล่าวถึงหลักสูตรมีองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้อย่างน้อย 6 อย่าง คือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของการเรียนการสอน เนื้อหาสาระและประสบการณ์ ยุทธศาสตร์การสอนการเรียน วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน

โบแชมปี (Beauchamp. 1978 : 108) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรในแง่ระบบ คือ ประกอบด้วยระบบเนื้อหา ระบบการสอน และระบบของการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาพร วงอนุตรโรจน์ (2543 : 33) กล่าวถึงโครงสร้างพื้นฐานของหลักสูตร ประกอบด้วย 4 พื้นฐานหลัก คือ วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา วิธีสอน และการประเมินผล

การจัดการเรียนการสอน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 มาตรา 23 มาตรา 24 มาตรา 25 มีสาระสำคัญที่เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยสรุปดังนี้ ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าเป็นผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ การบูรณาการตามความเหมาะสม การจัดการกระบวนการเรียนรู้จากเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำ ให้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน ใฝ่รู้ ผลสัมฤทธิ์ความรู้ทุกด้านอย่างได้สัดส่วน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมและลักษณะอันพึงประสงค์ จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 17 - 20)

จากแนวการจัดการศึกษาจะเห็นว่า การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตของประเทศชาติ ความอยู่รอดของสังคมไทย การยืนหยัดอยู่ในสังคมโลก โรงเรียนซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดการศึกษาคงจะไม่สามารถจัดการศึกษาเพียงฝ่ายเดียวได้แล้ว การแสวงหาความร่วมมือให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียนซึ่งใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด การจัดการศึกษาเน้นการจัดการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญลำดับแรก การร่วมมือกันจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนจึงเป็นเรื่องที่จะต้องหาวิธีการดำเนินการให้สอดคล้องเหมาะสมและต่อเนื่อง การเรียนการสอนควรจะเปลี่ยนบทบาทจากการท่องจำเป็นการให้ความรักความสนใจในชีวิตของนักเรียนแต่ละคน จัดประสบการณ์การเรียนรู้อันหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนได้ร่วมเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนในสถานการณ์จริง นักเรียนแต่ละชั้นจะมีครูที่หลากหลาย เช่น พ่อ แม่ พี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ศิลปิน ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนควรแลกเปลี่ยนความรู้สึกลึกใหม่ ต้องนำไปสู่อิสรภาพและมิตรภาพ เพราะการเรียนรู้เป็นกระบวนการอันละเอียดอ่อนของความเป็นมนุษย์ (ประเวศ วะสี. 2543 : ก - ค)

เนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอน

เนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอนเน้นการฝึกปฏิบัติหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม มีเจตคติและพฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนใฝ่หาความรู้ รู้จักคิดแบบวิทยาศาสตร์เอื้อให้ผู้เรียนใฝ่หาความรู้ รู้จักคิดริเริ่ม รวมทั้งความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ จัดการฝึกอบรมวิชาชีพ เน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะจะ

ประกอบวิชาชีพ ให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการจัดเนื้อหาสาระ และกระบวนการเรียนการสอนให้สัมพันธ์สอดคล้องและเกื้อกูลกับวิถีชีวิตของชุมชน ส่งเสริมให้องค์กรต่าง ๆ และประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาส่งเสริมการเรียนการสอนทั้งในรูปแบบการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพและความพร้อมของผู้เรียน ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพและความพร้อมของผู้เรียน ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับครอบครัว ให้ครอบครัว สถานศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันในชุมชนและสื่อมวลชนร่วมมือกันในการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง พัฒนาระบบการให้คำปรึกษาปลูกฝังกับคุณธรรมค่านิยมที่เหมาะสมและชี้แนะแนวทางที่ดีแก่เด็กและเยาวชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง พัฒนาระบบการให้คำปรึกษาและการแนะแนวให้ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ แนวทางการประกอบอาชีพและการปรับตัวทางอารมณ์และสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัด หรือความสนใจและเรียนได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 24 - 26)

จากที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่าในด้านการเรียนการสอนที่เป็นภารกิจหลักของโรงเรียนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้สัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ การส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในด้านการจัดการเรียนการสอน จึงเป็นภารกิจที่โรงเรียนจะต้องทำให้มีประสิทธิภาพ

การมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจในคุณค่าของตน และนำคุณค่านั้นมาสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนมิใช่เขตห้ามเข้าอีกต่อไป หากแต่โรงเรียนชุมชน สถาบันชุมชน คือการสร้างพลังอันแข็งแกร่ง คำจูงกันเกิดผลแก่เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นความหวังของเราทุกคน พ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทมากขึ้นโดยร่วมมือกับครูและผู้บริหารให้การจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยงานกลางกระจายอำนาจในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายแก่สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้สอน สื่อมวลชน มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสร้างและทำความเข้าใจและเจตคติที่ถูกต้องแก่สังคมและส่งเสริมการปฏิบัติผลที่ผู้มีส่วนร่วมจะได้รับ ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความถนัด ความเข้าใจและความสามารถของตนเอง ได้เรียนรู้ตลอดชีวิต พ่อ แม่ รู้และเข้าใจความถนัด ความสนใจ ความสามารถ และศักยภาพในการศึกษาเรียนรู้ของลูก มีความเข้าใจในบทบาทของตนในการส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ของลูก ตลอดจนมีความสุขที่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ของลูก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 59 - 61)

ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

สุมล อมรวิวัฒน์ (2533 : 460) กล่าวว่า การสอนคือสถานการณ์อย่างหนึ่งที่ทำให้ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับสิ่งแวดล้อม และครูกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ และผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้

การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ครูและเด็กทำร่วมกัน ถ้าจะแยกออกเป็น 2 ส่วน ก็เป็นการเรียนคือ กิจกรรมที่เด็กทำ และการสอนคือ กิจกรรมที่ครูทำ แต่ในทางปฏิบัติแล้วทั้ง 2 อย่างทำไปพร้อม ๆ กัน จึงเรียกรวมกันว่า การเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 406)

เอกชัย กีสุขพันธ์ (2537 : 88) กล่าวว่า งานการเรียนการสอนเป็นกระบวนการในการนำหลักสูตรไปใช้ หรือแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน ได้แก่ การจัดทำแผนการสอน คู่มือครู แบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบ ตลอดจนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่นการจัดตารางเรียน การจัดห้องสมุด และการจัดวัสดุอุปกรณ์การสอนให้เพียงพอกับความต้องการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 53) ให้ความหมายของการเรียนการสอนไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการสอนด้วย เช่น การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมระหว่างสออด การทดสอบ เป็นต้น การเรียนการสอนจึงเป็นคำที่ครอบคลุมกิจกรรมในการเรียนรู้และมักจะใช้ควบคู่กันไป เมื่อครูต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามการสอนในสถานศึกษามีได้หมายถึงการสอนในด้านทฤษฎีเนื้อหาวิชาเท่านั้น แต่รวมถึงทักษะคุณภาพที่ต้องการ รวมทั้งความสามารถในการจัดการ ครูจึงจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือ แนะนำแก่ผู้เรียนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งให้กำลังใจ ให้ความรัก ความเอาใจใส่ด้วย

สรุปการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการทำให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะเรียนรู้ได้จากครูและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

5. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานการศึกษาออกโรงเรียน

การศึกษาออกโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานของรัฐ และเอกชนจัดขึ้นเพื่อสอนฝึกอบรม หรือเผยแพร่ความรู้ศิลปวิทยาการต่าง ๆ ตามความสนใจและความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต มีเครื่องมือในการประกอบอาชีพ มีความรู้ และทักษะในวิชาชีพ มีทัศนคติที่ดีในการทำงานและได้รับบริการข่าวสารข้อมูล ความรู้รอบตัวเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5.1 หลักการจัดการศึกษาออกโรงเรียน

การจัดการศึกษาออกโรงเรียนมุ่งให้ประชาชนได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยผสมผสานทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าด้วยกัน ให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิต และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันอย่างมีความสุข หลักการจัดการศึกษาออกโรงเรียนที่สำคัญมี 5 ประการ คือ หลักความเสมอภาคทางการศึกษา หลักการพัฒนาตนเองและพึ่งพาตนเอง หลักการบูรณาการการเรียนรู้กับวิถีชีวิต หลักการตอบสนองต่อความต้องการ และหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งสรุปได้ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2525 : 4 - 11)

1. หลักความเสมอภาคทางการศึกษา การจัดการศึกษาออกโรงเรียนเป็นการสร้างโอกาสและทางเลือกทางการศึกษาให้แก่ทุกคน ให้สามารถใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชีวิตของตนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเหมาะสมกับตนเองและสิ่งแวดล้อม ความเสมอภาคทางการศึกษา เกิดจากความเชื่อในเรื่องสิทธิมนุษยชนตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อที่ 26 ในด้านการศึกษา คือ สิทธิที่จะได้รับโอกาสทางการศึกษาและสิทธิที่จะได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาค บุคคลไม่ว่าจะอยู่ในสภาพใด พื้นที่ใด ย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะได้รับการศึกษา ความแตกต่างทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม จะก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางโอกาสที่จะได้รับการศึกษา แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในอันที่จะได้รับการศึกษาเสมอภาค (ไพฑูรย์ สินลารัตน์.2523 : 19)

กลไกของสังคมมีหน้าที่จัดการศึกษาเสนอทางเลือก และรูปแบบการศึกษาที่เพียงพอต่อความต้องการของบุคคลและสังคม โดยจะต้องจัดกิจกรรมการศึกษาให้กระจายออกไปอย่างกว้างขวางครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย และพื้นที่เสนอโอกาสที่จะให้บุคคลได้รับการศึกษาอย่างเป็นธรรม ไม่เหลื่อมล้ำต่ำสูงทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

การศึกษาที่จัดให้ ควรจะต้องเป็นการศึกษาที่เป็นพื้นฐานของบุคคลแต่ละคนในสังคม กล่าวคือ เป็นการศึกษาที่จะเตรียมคนให้พร้อม มีศักยภาพที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ เป็นการสืบต่อชีวิตของสังคม เป็นการศึกษาที่จะส่งเสริมให้มนุษย์ได้เรียนรู้และสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมได้อย่างชาญฉลาด

การจัดการศึกษาออกโรงเรียนให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษา นักการศึกษาออกโรงเรียนจะต้องเข้าใจ และตระหนักถึงสิทธิที่บุคคลควรจะได้รับการศึกษาอย่างถ้วนหน้า จึงต้องสำรวจตรวจสอบ และจัดเสนอโอกาสให้บุคคลได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง อย่างน้อย ได้แก่ การศึกษาที่เป็นพื้นฐานของคนในกลุ่มสังคมนั้น ๆ โดยตระหนักอยู่เสมอว่าบุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพของตน เช่น คนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาสายสามัญจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นักการศึกษาออกโรงเรียนก็ควรจะต้องเสนอทางเลือกที่จะให้บุคคลได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับชีวิต คนในเมืองก็จะมีรูปแบบที่เหมาะสมกับชีวิตในเมือง

คนในชนบทก็จะมีรูปแบบที่เหมาะสมแก่ชีวิตคนชนบทด้วย นักการศึกษานอกโรงเรียนจะจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ให้สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคทางการศึกษา โดยจะต้องสำรวจตรวจสอบดูกลุ่มเป้าหมายในความรับผิดชอบของตนเป็นเรื่องแรก เพื่อรู้ว่ากลุ่มเป้าหมายในความรับผิดชอบมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงหรือไม่ เช่น อาจจะต้องจัดทำปราชญ์ทางการศึกษาของประชาชนในพื้นที่แล้ว จึงวิเคราะห์ในรายละเอียดว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายทางใดบ้าง (รัตนา พุ่มไพศาล. 2523:45) แต่ละกลุ่มควรจะได้รับการศึกษาในระดับใด เช่น การศึกษาพื้นฐานต่าง ๆ ตลอดจนจัดการศึกษาต่อเนื่องจากการศึกษาพื้นฐาน เพื่อให้มีอาชีพ และสามารถพัฒนาอาชีพอย่างเหมาะสม โดยแนวทางเช่นนี้จะทำให้สามารถกระจายการศึกษาให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงและประชาชนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคกัน

ภารกิจของนักการศึกษานอกโรงเรียน ภายใต้หลักความเสมอภาคทางการศึกษา คือ การสำรวจและวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย และการวางแผนให้กลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมต่อสภาพและทั่วถึง

2. หลักการพัฒนาดตนเองและพึ่งพาตนเอง การจัดการศึกษานอกโรงเรียนจะต้องจัดการเรียนการสอน หลักสูตร และกิจกรรมให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองให้เรียนรู้ เกิดความสำนึกที่จะพัฒนาดตนเองให้เป็นคนคิดเป็น สามารถปรับตัวดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข ท่ามกลางกระแสของความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เป็นอย่างดี

มนุษย์มีศักดิ์ศรีและอิสระที่จะตัดสินใจชีวิตของตนเอง แต่ก็ยังมีอะไรบางอย่างที่มาบดบังความเข้าใจตนเองโดยเฉพาะความไม่รู้จัก ไม่รู้ถึงศักยภาพของตนเองซึ่งเป็นเหตุของการมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีไม่ว่าคนนั้นจะอยู่ในเมืองหรือในชนบท นักการศึกษานอกโรงเรียนมีหน้าที่ส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายสามารถพัฒนาศักยภาพตนเอง ช่วยให้เขามีจิตสำนึกในการที่จะพัฒนาตนเอง คือ กระตุ้นให้เขามีมโนภาพต่อตนเองในทางที่ดีและเกิดความเข้าใจที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม บรรลุนิติภาวะความเป็นผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ (อุ้นตา นพคุณ. 2527 : 60)

นักการศึกษานอกโรงเรียนจะเข้าใจว่ามนุษย์นั้นเกิดมาเท่าเทียมกันทุกคน และสิทธิโดยชอบธรรมที่จะได้รับความรู้ ตลอดจนวัฒนธรรมความเป็นอยู่ และสามารถที่จะใคร่ครวญแสวงหาข้อเท็จจริงโดยตนเอง และสามารถชี้นำตนเองไปในทางที่ตนตัดสินใจเลือก เพราะมนุษย์มีศักยภาพที่จะ “คิดเป็น”

การพัฒนาจิตสำนึกของตนเองให้มนุษย์เข้าใจตนเองและสังคม สามารถคิดเป็น จะช่วยมนุษย์ชี้นำตนเองได้ เลือกที่จะใช้ชีวิตของตนเองได้ และสามารถรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนตัดสินใจแล้ว สามารถเผชิญปัญหาในชีวิตได้อย่างมีสติ สามารถรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางในแต่ละทางเลือกต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์ จำแนกแยกแยะข้อดีข้อเสียของแต่ละเรื่อง โดยใช้ความสามารถของตนเอง ค่านิยมและสถานการณ์ที่เผชิญอยู่เป็นองค์ประกอบของการคิด ซึ่งจะทำให้มนุษย์สามารถพึ่งพาตนเองได้ สามารถที่จะพัฒนาดตนเองได้เช่นเดียวกับชุมชน

สังคมไทยระดับชุมชนจะต้องพัฒนาจิตสำนึก และแสวงหาให้พบศักยภาพของชุมชนเพื่อจะได้สามารถจัดการศึกษาให้กับคนในชุมชนเอง โดยไม่ต้องรอรับความช่วยเหลือจากสังคมภายนอกเท่านั้น

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักการของการพัฒนาตนเอง และการพึ่งพาตนเองนั้น นักการศึกษานอกโรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เสนอข้อมูล หรือประเด็นที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม และในขณะเดียวกันก็ต้องจัดเงื่อนไขให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้เกิดกระบวนการพึ่งพาตนเองของชุมชน อันจะผลสมกลมกลืนกันระหว่างชีวิตกับการศึกษา

3. หลักการบูรณาการและการเรียนรู้กับวิถีชีวิต นักการศึกษานอกโรงเรียนได้ตระหนักว่าชีวิตมนุษย์ไม่อาจแยกการเรียนรู้กับวิถีชีวิตออกจากกันได้ มนุษย์จะต้องเรียนรู้ไปทำงานไปเป็นวงจรอยู่ตลอดเวลา การจัดการศึกษานอกโรงเรียนจึงเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่นำประสบการณ์ในการดำรงชีวิตมาเป็นบทเรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปแสวงหาจุดมุ่งหมายให้แก่ชีวิตของมนุษย์ รวมตลอดถึงกระบวนการที่มนุษย์จะไปสู่จุดหมายของคนนั้นด้วย การศึกษาจึงไม่อาจแยกออกจากชีวิต แบบจำลอง ข้อสมมติต่าง ๆ แม้จะเป็นตัวอย่างให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้ก็ไม่อาจทดแทนได้กับสภาพจริงที่มนุษย์เกิดการเรียนรู้จากที่มนุษย์ได้เผชิญอยู่ การศึกษาจึงจะต้องประกอบไปด้วยความรู้และความเข้าใจ ตลอดจนสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้ การศึกษาดังที่ว่านั้นต้องบูรณาการการเรียนรู้เข้ากับวิถีชีวิตอย่างเหมาะสมกลมกลืนสัมพันธ์กับชีวิตจริงของมนุษย์ ทำให้มนุษย์รู้จักตนเอง มั่นใจตนเอง ความเป็นตัวของตัวเอง และมีเสรีภาพทางความคิด การศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต

การศึกษามีหน้าที่สำคัญ 2 ประการ คือ การพัฒนามนุษย์ในฐานะเป็นทรัพยากรของสังคมและการสร้างให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อที่จะไปทำหน้าที่ต่าง ๆ ในกลไกของสังคม การพัฒนามนุษย์ในฐานะที่เป็นมนุษย์ คือ พัฒนาให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณค่า และมีความสุขในสังคมมนุษย์ ซึ่งได้รับการส่งเสริมให้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิต ไปหมุนเวียนเป็นวัฏจักรตลอดชีวิต เป็นความกลมกลืนอย่างได้จังหวะเหมาะสม

นักการศึกษานอกโรงเรียนต้องทำหน้าที่ทั้ง 2 ประการอย่างเหมาะสมได้จังหวะพอดีแก่บุคคล มีการศึกษาหลายประเภท หลายหลักสูตรมุ่งที่จะพัฒนามนุษย์ในฐานะเป็นทรัพยากรมนุษย์ของสังคม และในขณะเดียวกันก็มีการศึกษาอีกบางประการ บางหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาความเป็นมนุษย์ให้อยู่ได้ในสังคมได้อย่างเป็นสุข นักการศึกษานอกโรงเรียนจึงจะต้องทำความเข้าใจอย่างละเอียดชัดเจน จำแนกแยกแยะให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายของตนว่ามีทิศทางของชีวิตไปในทางใด ควรจะให้การศึกษาเพื่อพัฒนาตัวเข้าไปสู่ความเป็นทรัพยากรมนุษย์ของสังคม หรือเป็นคนในสังคม หรือต้องการทั้งสองประการก็ต้องจัดกิจกรรมการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องบูรณาการกับชีวิต และการเรียนรู้ของแต่ละคน

นักการศึกษาออกโรงเรียนจึงต้องพยายามอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ไม่แยกไปจากชีวิตจริงของผู้เรียน บทเรียนต่าง ๆ เกิดจากสถานการณ์จริงของผู้เรียน ฉะนั้นจะต้องพยายามพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในการจัดการศึกษาในพื้นที่ของตนเอง หรืออย่างน้อยก็จะต้องใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยการจัดกิจกรรมให้แก่คนในชุมชน

4. หลักความสอดคล้องกับความต้องการ การศึกษาออกโรงเรียนเป็นการศึกษาที่จัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จึงเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น ปรับรูปแบบวิธีการ ตลอดจนเนื้อหาและการจัดการให้เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม การได้รับการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ได้จริง และเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง มนุษย์ทุกคนมีพลังมีความคิด และวิธีการดำเนินชีวิตเฉพาะตน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความแตกต่างพื้นฐานของแต่ละบุคคล ทางด้านกายภาพ พื้นฐานครอบครัว และสังคม ซึ่งทำให้ความต้องการของแต่ละคนแตกต่างกันไปด้วย มนุษย์มีความต้องการมากมายหลากหลาย มาสโลว์ (Maslow) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ว่ามีความต้องการอยู่ 5 ระดับ คือ (ปพาณี วิฑิตวัฒนา. 2541 : 20 - 23)

ความต้องการทางด้านสรีรวิทยา (Physical Needs)

ความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัย (Safety Needs)

ความต้องการเป็นเจ้าของและความต้องการที่จะได้รับรักจากบุคคลอื่น (Belongingness and Love Needs)

ความต้องการให้ตนเองมีศักดิ์ศรีและได้รับการยกย่องนับถือจากคนอื่น (Esteem Needs form Oneself and Others)

ความต้องการความมีชีวิตมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Self Actualized Needs)

ความต้องการเหล่านี้จะได้รับการตอบสนอง และผู้ที่ตอบสนองความต้องการของบุคคลได้ดีที่สุดก็คือตัวบุคคลนั่นเอง การศึกษาออกโรงเรียนจึงต้องเน้นไปที่กระบวนการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบตนเอง รู้และเข้าใจว่าตนต้องการอะไร (โสภา ชูพิกุลชัย. 2530 :25) ซึ่งเป็นการช่วยให้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเองเพราะการเรียนรู้ด้วยตนเองเริ่มต้นจากการกำหนดความต้องการที่จะเรียนในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์แก่ตนเอง สามารถกำหนดได้ด้วยตนเอง เลือกรูปแบบการเข้าถึงความรู้ และประเมินตนเองได้ นักการศึกษาออกโรงเรียนจะต้องสร้างเสริมบรรยากาศให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของตน เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร เนื้อหาและวิธีการสอนที่สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้การศึกษาออกโรงเรียนจึงต้องเข้าใจความแตกต่างของบุคคลอย่างถ่องแท้ จะต้องเข้าใจจิตวิทยามนุษย์ โดยเฉพาะผู้เรียนทุกเพศ ทุกวัย และทุกวัฒนธรรม ไม่ใช่เพียงจะต้องจัดการศึกษาออกโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลแล้วเท่านั้น การตอบสนองความต้องการของบุคคลจะเป็นพื้นฐานที่จะก้าวไปสู่การพัฒนาชุมชนและสังคมด้วยตนเอง จัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายความต้องการของชุมชนเอง นักการศึกษาออกโรงเรียน

จึงจะต้องสำรวจความต้องการของผู้เรียนก่อนที่จะจัดการเรียนการสอนในแต่ละกิจกรรม ซึ่งจะทำให้ประชาชนมั่นใจ และเชื่อมั่นว่าการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อชีวิตของเขาอย่างแท้จริง

5. หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน การศึกษานอกโรงเรียนเป็นภารกิจของทุกคน ทุกชุมชนในสังคม มีส่วนร่วมในอันที่จะจัดการศึกษาให้แก่ทุกคนในชุมชนของตนเอง การศึกษานอกโรงเรียนจึงเป็นงานของทุกคนในชุมชน ชุมชนมีพลังและทรัพยากรซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการศึกษาของชุมชนเอง

การศึกษาเป็นเรื่องที่มีขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุมทุก ๆ ด้านของชีวิต กระบวนการศึกษาเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ค่านิยม วัฒนธรรม ให้แก่ทุก ๆ คนในสังคมของชุมชนนั้น อิทธิพลของชุมชนต่อบุคคลก็ดี ต่อสังคมโดยรวมก็ดีเป็นพลังมหาศาลในการชี้นำทิศทางในสังคม ผลของการศึกษาของชุมชนจะมีความลึกซึ้ง ถาวร ชุมชนเป็นที่รวมของที่แตกต่างกัน ของตัวคนแต่ละคน และชุมชนเอง ชุมชนย่อมรู้ว่าต้องการอะไรมีทิศทางที่พึงประสงค์อย่างไร ใครจะเป็นผู้สอนทรัพยากรส่วนใดจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการของการศึกษาในชุมชน โดยความเชื่อเช่นนี้ชุมชนจึงเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้

การศึกษานอกโรงเรียนจึงยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงเป็นการศึกษาที่ไม่ได้ผูกขาดหน้าที่ความรับผิดชอบการจัดการศึกษาให้แก่ผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ แต่มีชุมชนทั้งชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่คนของชุมชนเอง ชุมชนจะเป็นบ่อเกิดของการศึกษา ทรัพยากรต่าง ๆ ซึ่งจะเข้ามามีส่วนสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของคนในสังคม ชุมชนจึงเป็นศูนย์กลางของการศึกษา เนื้อหาสาระของการศึกษาจึงสอดคล้องและเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชน

นักการศึกษานอกโรงเรียนจะต้องมีความเข้าใจต่อหลักการของการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้ชุมชนเป็นเงื่อนไขของการจัดการศึกษา เสมือนหนึ่งชุมชนทั้งชุมชนเป็นโรงเรียนของชุมชน ภูมิปัญญาในชุมชนเป็นครู เป็นวิทยากร ทรัพยากร เป็นอุปกรณ์การเรียนการสอน ความต้องการของคนในชุมชนเป็นตัวกำหนดหลักสูตรการศึกษา คนในชุมชนเป็นผู้เรียนเป็นผู้ระบุแบบของการเรียนการสอนฉะนั้นชีวิตในชุมชนจึงเป็นการบูรณาการการศึกษาเข้ากับวิถีชีวิตของบุคคล นักการศึกษานอกโรงเรียนมีหน้าที่ที่จะกระตุ้น ส่งเสริม จัดเงื่อนไข และสถานการณ์ให้ชุมชนมีบทบาทในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้กับชุมชนของตนให้สูงขึ้นซึ่งจะทำให้เกิดกระบวนการของการศึกษาที่ยั่งยืนและต่อเนื่องตลอดชีวิตทุกคนมีชีวิตผสมกลมกลืนระหว่างการเรียนรู้กับชีวิตตลอดเวลา

นักการศึกษานอกโรงเรียนจึงมีหน้าที่ประสานงานกับชุมชนเพื่อกระตุ้น ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกให้ชุมชนทุกระดับมีความตระหนัก และลงมือจัดการศึกษานอกโรงเรียนโดยไม่ต้องกังวล หรือชุมชนจัดการศึกษาชุมชนเองได้มากเท่าไรควรจะนับเป็นความสำเร็จอย่างยิ่งของนักการศึกษานอกโรงเรียน

5.2 ลักษณะการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

การศึกษานอกโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่มีมาช้านานแล้ว ในชีวิตและครอบครัว และชุมชน การศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ทำกันเองในชุมชนมักดำเนินการในรูปแบบของการฝึกงาน โดยวิธีบอกเล่าด้วยปาก ให้ปฏิบัติตามแบบอย่าง และดำเนินการตามความสะดวกของผู้สอนและผู้เรียน โดยไม่สู้มีระเบียบนัก มักอนุโลมตามธรรมเนียมประเพณีที่เคยปฏิบัติกันมา การศึกษานอกโรงเรียนที่ทำกันเองในหมู่ประชาชนจึงมีลักษณะที่ยืดหยุ่น เกิดขึ้นจากความต้องการของผู้เรียน การสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้เรียนได้เรียนเท่าที่ตนพึงพอใจและเห็นประโยชน์ ต่อมาได้มีหน่วยงานทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ในหลายรูปแบบ เพื่อขยายโอกาสการเรียนรู้และการบริการในด้านต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น โครงการที่เข้ามาจัดในชุมชนนั้นมีอยู่หลายลักษณะดังเช่น การสาธารณสุข การสอนให้รู้หนังสือ การเกษตร การสหกรณ์ การอุตสาหกรรมในครัวเรือน การปกครอง สำหรับการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนของหน่วยงานราชการจะวางแผนจากส่วนกลางทั้งหลักสูตร วิธีการ และกลุ่มเป้าหมาย เนื้อหาที่เรียนจึงเป็นไปตามความต้องการของรัฐหรือหน่วยงานที่จัด ซึ่งอาจไม่สนองตอบความต้องการของประชาชนแต่ละท้องถิ่น ประกอบกับเจ้าหน้าที่ผู้ฝึกอบรมไม่พยายามปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย โดยเกรงว่าจะไม่สนองนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดหรืออาจมีข้อจำกัดอื่นๆ ผู้รับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ไม่ตระหนักในความจำเป็นของการเรียนรู้ ไม่เห็นความสำคัญหรือคุณค่าของสิ่งที่เรียน ดังนั้นจึงเรียนไปด้วยความเกรงใจหรือจำใจ และไม่ได้ประโยชน์จากการฝึกอบรมเท่าที่ควร

ลักษณะของการศึกษานอกระบบโรงเรียน สรุปได้คือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2525 : 11 - 12)

1. รูปแบบ การศึกษานอกโรงเรียนไม่มีรูปแบบตายตัวหรือเป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศ เพราะต้องจัดให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและผู้รับบริการเป็นกลุ่ม ๆ ไป
2. หลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนมุ่งสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนส่วนมากมีเวลาจำกัดเนื่องจากมีภาระงานต้องทำอยู่เป็นประจำ ดังนั้นการร่างหลักสูตรจึงนำดำเนินการในระดับท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
3. การจัดการ การศึกษานอกโรงเรียนแม้จะมีหน่วยงานต้นสังกัดอยู่ในส่วนกลาง แต่มีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องกระจายการจัดการลงมาให้กลุ่มผู้เรียน เพื่อให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายในระดับล่างสามารถรับสิ่งต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับพื้นที่ได้ เช่น กำหนดเวลา สถานที่ ระยะเวลาการฝึกอบรม เนื้อหาและวิธีการ
4. ผู้เรียน ผู้เรียนการศึกษานอกโรงเรียนมาเรียนโดยสมัครใจ ส่วนใหญ่ไม่กำหนดอายุ และมักไม่กำหนดพื้นฐานความรู้ นอกจากในบางโครงการซึ่งจำเป็น ผู้เรียนมักคาดหวังว่าจะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที

5. ผู้สอน สำหรับผู้ที่สอนการศึกษานอกโรงเรียน โดยทั่วไปไม่มีการกำหนดคุณวุฒิ แต่พิจารณาจากประสบการณ์ที่บุคคลมีอยู่ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องมีประกาศนียบัตร อาจเป็นชาวบ้านซึ่งมีความชำนาญในอาชีพของตน และยินดีสละเวลาเพื่อเป็นครูสอนตามโอกาสก็ได้

จะเห็นได้ว่าลักษณะของการศึกษานอกโรงเรียนย่อมมีความคล่องตัวที่จะสนองความต้องการของผู้เรียน ทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม มีความยืดหยุ่นสูงทั้งด้านเนื้อหาและวิธีการ มุ่งประโยชน์ที่จะได้ในทันที ปรับเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ง่าย มีลักษณะเฉพาะเจาะจงรูปแบบหลากหลาย ลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องวางแผนให้สอดคล้องและเหมาะสม ไม่ให้ผิดลักษณะของการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งจะทำให้ไม่บังเกิดผลในการนำไปปฏิบัติ

5.3 การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ

เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพของบุคคลและกลุ่มบุคคล ซึ่งมีความหมายในชีวิตที่แตกต่างกัน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. การเรียนรู้อาชีพแบบองค์รวมที่ประชาชน ครู กศน. และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน
2. การออกแบบการเรียนรู้อาชีพตามลักษณะของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ในรูปแบบฝึกทักษะอาชีพ การเข้าสู่อาชีพ การพัฒนาอาชีพ และการพัฒนาอาชีพด้วยเทคโนโลยี
3. การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงที่บูรณาการกับวิถีชีวิต โดยใช้วงจรกระบวนการคิด ทำ จำ แก้ปัญหา และพัฒนา
4. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพที่พัฒนาศักยภาพของบุคคลและชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต โดยส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ สร้างเครือข่ายอาชีพ มีระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้และประสบการณ์ทำอาชีพ ภายใต้วัฒนธรรมของชุมชน มีกลยุทธ์เพื่อการแข่งขันของชุมชน เป็นชุมชนที่ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและพัฒนาอาชีพ

6. ความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด จัดตั้งขึ้นมาจากสภาตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงจะยกให้ฐานะเป็น อบต. มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการจัดตั้งก็คือ เพื่อดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชน ในหมู่บ้านและตำบลแทนรัฐบาล หรือส่วนกลางที่ไม่สามารถดูแลประชาชนเจ็ดหมื่นกว่าหมู่บ้านทั่วประเทศได้อย่างทั่วถึง เช่น ในพื้นที่ห่างไกล อบต. สามารถช่วยเหลือประชาชนได้รวดเร็วและป้องกันภัยได้ล่วงหน้าโดยมีอุปกรณ์ป้องกันภัยหรือช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้นได้

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการศึกษานอกโรงเรียนผู้วิจัยจึงนำเสนอความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังนี้ (กรมการปกครอง : 2538)

6.1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหกคน และในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงสองหมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสามคน (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มาตรา 45)

2. อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มาตรา 46)

2.1 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลร่างข้อบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

2.3 ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมายนโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

3. ผู้แทนขององค์การบริหารส่วนตำบล

อบต. มีผู้แทน 2 ฝ่าย ได้แก่

3.1 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระการทำงาน 4 ปี จำนวนสมาชิกสภา อบต. แต่ละแห่งจะไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับจำนวนหมู่บ้านที่มีอยู่ในตำบล คือ

- อบต. ที่มีหมู่บ้านเดียว มีสมาชิกสภา อบต. ได้ 6 คน
- อบต. ที่มีเพียง 2 หมู่บ้าน มีสมาชิกสภา อบต. ได้หมู่บ้านละ 3 คน
- อบต. ที่มีมากกว่า 2 หมู่บ้าน มีสมาชิกสภา อบต. ได้หมู่บ้านละ 2 คน

3.2 นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มี 1 คน นายก อบต. สามารถแต่งตั้งรองนายก อบต. ที่มีใช้สมาชิกสภา อบต. ได้ 2 คน เพื่อช่วยบริหารงาน อยู่ในวาระการทำงานคราวละ 4 ปี

4. หน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (สมาชิก อบต.)

4.1 ออกกฎหมายของ อบต. เรียกว่า “ข้อบัญญัติ อบต.” เช่น การใช้น้ำประปาหมู่บ้าน การกำจัดขยะมูลฝอย

4.2 ตรวจสอบควบคุมการบริหาร อบต. ของฝ่ายบริหาร คือ นายก อบต. และรองนายก อบต. เช่น ตรวจสอบทางการเงินในการรับและการใช้จ่ายงบประมาณของ อบต. ให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์

4.3 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลที่มาจากความต้องการของชุมชน เช่น การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน การให้เงินยืมชีพคนชรา

4.4 ให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่มาจากภาษีของประชาชน ทั้งภาษีทางตรงที่ อบต. จัดเก็บ เช่น ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่ หรือ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือภาษีโดยอ้อม เช่น การซื้อสินค้าเพื่อให้ในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นภาษีที่จ่ายให้รัฐและรัฐนำเงินภาษีนี้กลับคืนมาพัฒนาท้องถิ่น

5. อำนาจหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (นายก อบต.)

5.1 กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

5.2 สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.3 แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

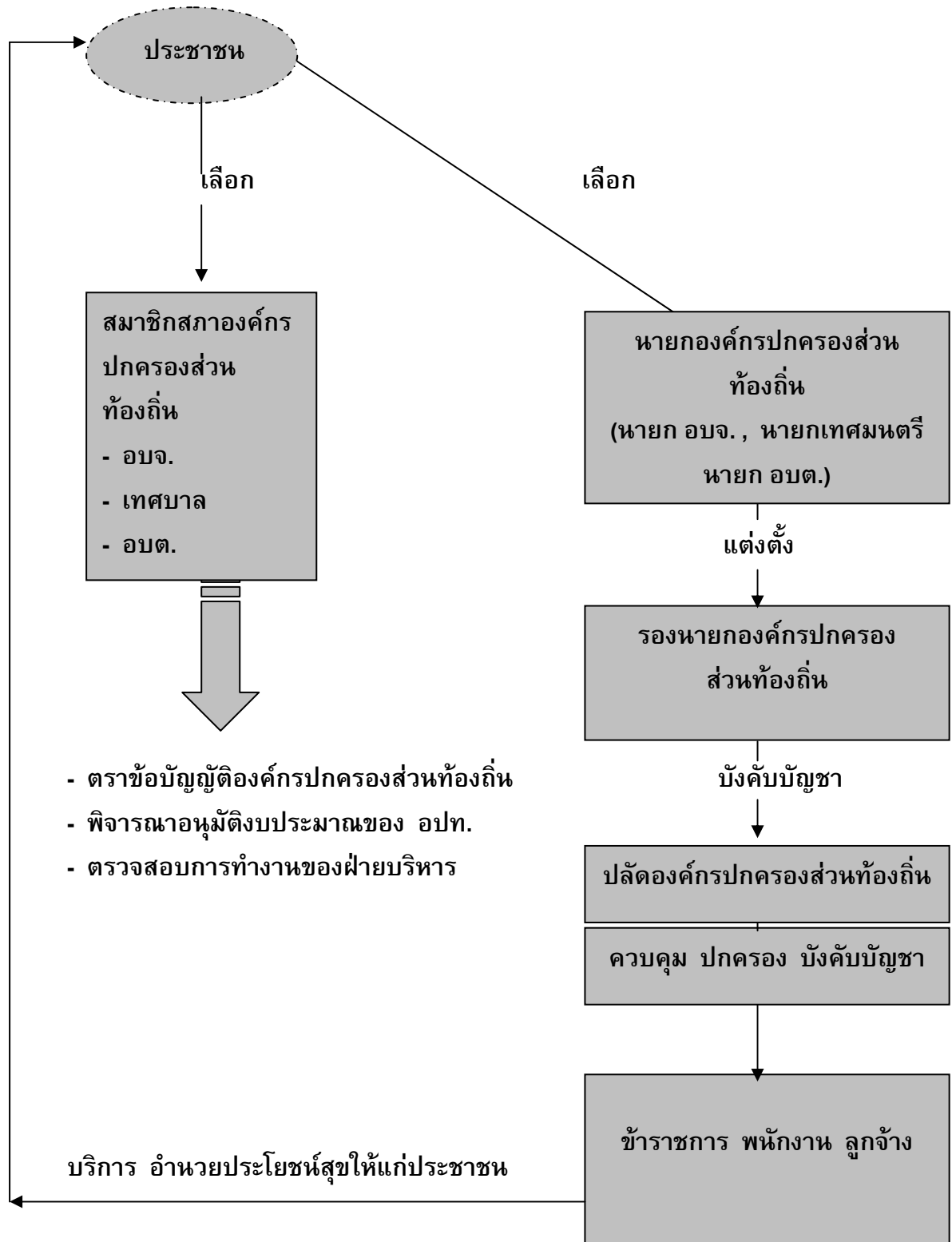
5.4 วางวาระเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

5.5 รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติและกฎหมายอื่น

6. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (ปลัด อบต.) เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลรองจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายและมีอำนาจหน้าที่ตามที่มีกฎหมายกำหนด หรือตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

โครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
(อบจ. เทศบาล อบต.)

ที่มา : คู่มือการมีส่วนร่วมของผู้นำองค์กรชุมชนในการป้องกันการทุจริต (2550. หน้า 157)

6.2 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546)

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัด มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ ท้องถิ่น

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือ บุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

นอกจากหน้าที่ที่ต้งทำดังกล่าว องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546)

1. ให้มีน้ำเพื่อบริโภคอุปโภค และการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
8. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว
13. การผังเมือง

7. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับงานการศึกษานอกโรงเรียน

อัญชลี ธรรมะวิสิฏกุล (2540 : 11) กล่าวถึงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการศึกษาท้องถิ่นซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการศึกษานอกโรงเรียนไว้ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในการวางแผนการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนต่าง ๆ เช่น การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย การจัดกิจกรรมการศึกษาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา อาทิ การใช้พื้นที่ อาคารสถานที่ การใช้วัสดุอุปกรณ์ การใช้บุคลากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

2. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมการศึกษาด้วยการช่วยประชาสัมพันธ์การศึกษานอกโรงเรียนที่จัดขึ้นในพื้นที่ โดยใช้รูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น การประชุมผู้นำท้องถิ่น การประชุมองค์กรที่มีอยู่ในท้องถิ่น อาทิ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในหมู่บ้าน

3. การประสานงานการจัดกิจกรรมการศึกษากับกลุ่มเป้าหมายศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

งานการศึกษานอกโรงเรียนเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนในท้องถิ่น องค์กรในท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในฐานะที่องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรหนึ่งในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง มีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอย่างดี ดังนั้นการประสานงานการจัดกิจกรรมการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่อยู่ในวิสัยที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

ลักษณะการประสานงานขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ การประสานงานเพื่อหากกลุ่มเป้าหมายในการเรียนการศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ การประสานงานในการหาสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน เช่น สถานที่ก่อสร้างห้องสมุดประชาชน สถานที่ก่อสร้างศูนย์การเรียนรู้ สถานที่ก่อสร้างที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน สถานที่พบกลุ่มการเรียนรู้ การสอนสายสามัญประเภททางไกล สถานที่สอนวิชาชีพ เป็นต้น นอกจากนั้นยังอาจเป็นการประสานงานเพื่อหาทรัพยากรในท้องถิ่นมาเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษา เช่น การหาแหล่งเงินงบประมาณ การประสานงานกับผู้รู้ในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

4. การให้คำปรึกษาแนะนำกับผู้จัดการกิจกรรมการศึกษา เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรในท้องถิ่นที่เข้าถึงสภาพปัญหาการดำรงชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานพัฒนาชุมชน สามารถเข้าถึงปัญหาและต้องการของประชาชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นผู้ที่จะให้คำแนะนำแก่ผู้จัดการกิจกรรมการศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับ

กลุ่มเป้าหมาย เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสภาพปัญหาท้องถิ่น ทั้งยังสามารถติดตามผลการจัดกิจกรรมการศึกษา เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รู้จักพื้นที่ รู้จักประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างดี ดังนั้นบทบาทในเรื่องการติดตามการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงเป็นเรื่องไม่ยากที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะดำเนินการได้ ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของในชุมชน ที่จะช่วยดูแล พัฒนาท้องถิ่น และพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในท้องถิ่นของตน

5. รวบรวมสภาพปัญหาอุปสรรคการจัดกิจกรรมการศึกษา งานการศึกษานอกโรงเรียน เป็นงานที่มีความหลากหลายในเรื่องกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย บุคลากร และพื้นที่ในการจัด ดังนั้นจึงอาจพบว่า งานการศึกษานอกโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จนั้นมีอยู่มาก และพร้อมกันนั้นก็ยังมีปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานอยู่บ้าง คนที่จะสามารถเข้าถึงปัญหาได้เป็นอย่างดี คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งหากมีการรวบรวมปัญหาพร้อมทั้งข้อเสนอแนะ และส่งปัญหาต่อให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอก็จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนา งานการศึกษานอกโรงเรียนต่อไป

จากบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับงานการศึกษานอกโรงเรียนที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าถ้าหากมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง องค์การบริหารส่วนตำบลก็จะสามารถเป็นกำลังสำคัญในการส่งเสริมการจัดการศึกษาในพื้นที่ อันจะส่งผลให้ประชาชนได้มีโอกาสรับการศึกษา และสามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ตลอดจนพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นให้เจริญยิ่งขึ้นต่อไป จากการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีรูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วม ตลอดจนเนื้อหาที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพชุมชนและความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว สามารถนำมาสรุปได้ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของชุมชนใน 3 ด้าน ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล ดังนี้

1. ด้านการวางแผน เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยเกี่ยวกับการได้รับการศึกษาจากรัฐในมาตรา 43 วรรคสองและวรรคสามว่า การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐย่อมได้รับความคุ้มครอง ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงต้องมีส่วนร่วมด้วยหน่วยงานที่จัดการศึกษาในการที่จะร่วมกันวางแผนในการจัดกิจกรรมการศึกษาด้านอาชีพ ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กับชุมชน อีกทั้งเป็นการเสริมรายได้ให้กับชุมชนด้วยและทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. ด้านการดำเนินงาน องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการมอบอำนาจในการจัดการศึกษา โดยให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับชุมชนในตำบล เนื่องจากเป็นภารกิจใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานจัดการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จึงควรที่จะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ จัดกิจกรรมการศึกษา ซึ่งงานของสำนักงานบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนก็มีบทบาทภารกิจและหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้รับการฝึกและพัฒนาด้านทักษะวิชาชีพต่าง ๆ อยู่แล้ว โดยขณะนี้สำนักงานบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาด้านอาชีพร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอ โดยฝึกด้านอาชีพ อาหารและโภชนาการ พิมพ์ดีดภาษาไทย นวดแผนไทย การเขียนผ้าบาติก บัณเฑาะว์ข้าวเหนียว เกษตรกรรม เพื่อให้ประชาชนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพอิสระและเข้ากลุ่มตลาดแรงงานและสามารถนำ ผลการเรียนรู้ไปเทียบโอนผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาสายสามัญในทุกระดับได้ แต่การจัดกิจกรรมดังกล่าว ยังมีส่วนร่วมไม่มากเท่าที่ควร ฉะนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรจะมีส่วนในการจัดกิจกรรมศึกษาออกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพของชุมชน โดยมีการดำเนินการร่วมกันตามแผนที่ได้มีการประชุมร่วมกันไว้ ทั้งนี้จะได้ทราบถึงความต้องการของชุมชน ในการประกอบอาชีพที่ประชาชนในท้องถิ่นให้ความสนใจ และเป็นอาชีพที่ผลิตผลออกมาแล้วเป็นความต้องการของตลาด

3. ด้านการติดตามประเมินผล องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานระดับท้องถิ่นและรู้จักประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดีอยู่แล้ว ดังนั้น กิจกรรมใด ๆ ที่ได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการฝึกหรือพัฒนาอาชีพในชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ จึงต้องมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่ได้ร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ ก็จะทำให้ทราบถึงผลของการปฏิบัติงานหรือความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการร่วมกันแก้ไขปัญหา และร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้พัฒนาและเจริญยั่งยืนต่อไป

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กิตติ การโสภ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับแก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2533) จากการศึกษาพบว่า ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในขั้นตอนการสำรวจปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับอาชีพในชุมชน การประชุมเพื่อให้ข้อเสนอแนะในขั้นตอนการกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตรและมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการนำหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอน สำหรับขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการ การร่วมประชุมการวิเคราะห์ตัดสินใจเลือกอาชีพและการสร้างหลักสูตร ประชาชนไม่มีส่วนร่วม

อุไรวรรณ ห่วงสกุล (2539 : 170) วิจัยพบว่า การวางแผน กำหนดนโยบายทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน โดยชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำชุมชนของท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนชี้แนะนโยบายและความต้องการทางการศึกษาของชุมชน

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 225) ได้ทำการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับบริบทของชุมชนหลายประการคือบริบทของชุมชนที่มาจากอุดมการณ์ การพัฒนาประเทศ นโยบายการจัดการศึกษา และเงื่อนไขที่สำคัญในชุมชนหลายประการ เช่น เงื่อนไขทางด้านพื้นฐานความคิดของคนในชุมชนซึ่งได้แก่ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคนในชุมชนและความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน คือผู้นำชุมชน เจ้าอาวาส ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู กลุ่มวิทยากรภายนอก กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน รวมถึงเงื่อนไขทางด้านชุมชน ซึ่งได้แก่ สภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนของคนในชุมชน

พรทิพา จุลสุคนธ์ (2542 : 120 - 121) วิจัยพบว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมเกิดจากกระบวนการทางสังคมในชุมชนที่ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง รูปแบบของการมีส่วนร่วมในอดีตจึงมีศูนย์กลางอยู่ที่ชุมชน สถาบันชุมชน ที่ปมเพาะให้เกิดกระบวนการทางสังคมในอดีต อันได้แก่ ความช่วยเหลือเกื้อกูล การเรียนรู้ร่วมกัน กระทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความสามัคคี และเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน คือ วัด สถาบันของชุมชน เป็นศูนย์กลางของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กเรียนในชุมชน ด้วยความร่วมมือของพระ และชาวบ้านที่มีส่วนร่วมรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับประโยชน์จากการจัดการศึกษา

สุปัญญา กิตติวิสาร (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติของกำนันในการให้ความร่วมมือต่องานการศึกษาผู้ใหญ่ในจังหวัดสระบุรี พบว่า ประมาณร้อยละ 82 ของกำนัน มีอายุระหว่าง 41 – 60 ปี และร้อยละ 18.27 ของกำนัน มีอายุระหว่าง 25 – 40 ปี ซึ่งพบว่ากำนันที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติและการให้ความร่วมมือต่อการศึกษาผู้ใหญ่อยู่ในระดับดี และให้ความร่วมมือต่องานการศึกษาผู้ใหญ่มากที่สุดในการเสนอข้อคิดเห็นต่อที่ประชุมสภาตำบล ในการพัฒนา

หมู่บ้าน ช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้าน และให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของ
รัฐในการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาอบรมต่าง ๆ และร่วมเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ อนามัย การ
ปกครองและอื่น ๆ

วิรัตน์ สมสินทรัพย์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของสตรีในกิจกรรมของ
คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของ
สตรีในกิจกรรม การพัฒนาสตรีหมู่บ้าน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า ตัวแปรด้าน
อายุวุฒิทางการศึกษา สถานภาพสมรส และการเป็นสมาชิกกลุ่ม โดยส่วนรวมแตกต่างกัน

จุฑารัตน์ จินประชา (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
การศึกษานอกโรงเรียนของผู้นำชุมชนในจังหวัดนครปฐม” พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกัน มี
ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทาง
สถิติ สำหรับผู้นำชุมชนที่มีการศึกษาต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอก
โรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประทีป จันทรศรี (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการหมู่บ้านในการ
ปฏิบัติงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ในจังหวัดอ่างทอง พบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีส่วนรวมใน
การปฏิบัติงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านไม่แตกต่างกัน กรรมการหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษา
ต่างกันจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแตกต่างกัน

วรรณวิไล วรวิโฆษิต (2540) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหารองค์การ
บริหารส่วนตำบลในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในภาคกลาง ใน 4 ประเภท คือ
การศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ การศึกษาตามอัธยาศัย การจัดตั้งศูนย์การเรียน พบว่า
กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีอายุต่างกัน รายได้ต่างกัน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน
ท้องถิ่นต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน
โดยรวมแตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พิบูลย์ แพนพา (2528) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
พัฒนาชนบทในตำบลพนมไพร อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาสรุปได้ว่า
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ชนบท

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (ม.ป.ป., ; 2 - 3) วิจัยสภาพปัญหาการจัดการศึกษาขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดอิสระทั้ง
ด้านแผนงาน การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การบริหารบุคคล การบริหาร
งบประมาณและการเงิน เนื่องจากยังมีรายได้ไม่เพียงพอกับการบริหารท้องถิ่น ขาดการมีส่วน
ร่วมของประชาชน และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของการ
ศึกษาเท่าที่ควร ซึ่งในแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2540 : 37-62) กล่าวถึงบทบาทของชุมชนต่อโรงเรียนว่า ชุมชนต้องร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ต้องร่วมกันประเมินผล การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น

สิริ เทศประสิทธิ์ (2540 : 45-49) กล่าวว่าบทบาทของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน จำเป็นต้องมีการติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานร่วมกันตามแผนที่กำหนดไว้

ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2534 : 77-78) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนควรมี ส่วนร่วมครบทุกขั้นตอน คือ นับตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการคิด การศึกษาปัญหาและความ ต้องการวางแผนในการจัดทำโครงการ ปฏิบัติตามโครงการจนกระทั่งติดตามและประเมินผล โครงการ

เสาวคนธ์ สุดสวาท (2539 : 10-11) กล่าวว่า มิติของการมีส่วนร่วมที่ได้ดำเนินการ ตามรูปแบบของโครงการ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนตามขั้นตอนต่างๆ ที่แตกต่างกันในวัฏจักร ของโครงการ ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผน การดำเนินงานตามแผน การติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แตกต่างกันไปตามหน้าที่และภาระการงาน ซึ่งแสดงถึงความ แตกต่างกันในระดับการตัดสินใจ

สุนทร คำเวบุญ (2545 : 130 – 131) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษาของโรงเรียนด้านการ ดำเนินงาน ศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช.) ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่าคณะกรรมการองค์การ บริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่มีเพศ อายุ และสถานภาพของครอบครัวที่ต่างกันมีความ คิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับตัวแปรด้านระดับ การศึกษา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน การศึกษานอกโรงเรียนต่างกันพบว่า มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษาของ ศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มาลินี ธิบรรณทรัพย์ (2544 : 174) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วน ตำบลในการบริหารการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของชุมชน อำเภอบางคล้า จังหวัด ฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า ตำแหน่งที่ต่างกันขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นปัจจัย ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของชุมชน ในด้าน การวางแผนการดำเนินงานและการติดตามประเมินผล โดยผู้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมมากกว่าผู้ดำรงตำแหน่งสภาองค์การบริหารส่วน ตำบล และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล

งานวิจัยต่างประเทศ

บราวน์ (Brown, 1953, p. 591) ได้ศึกษาคุณลักษณะของบุคคลที่มีส่วนร่วมในการจัดองค์กรของรัฐ พบว่าผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างแข็งขันและไม่แข็งขัน มักมีฐานะแตกต่างกันออกไปตามมโนภาพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของเขา เช่น ปะเพณี การรวมตัว แนวความคิดที่ถูกคาดหวังให้เข้าร่วมในกิจกรรมบางอย่าง บุคคลที่มีศักยภาพทางสังคมสูง คือการมีการศึกษา อาชีพ รายได้ มีการเข้าร่วมกิจกรรม

อัลทาว์ (Akht6ai, 1977, pp. 26-27) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทในประเทศกำลังพัฒนา พบว่า สาเหตุที่สำคัญยิ่งของความล้มเหลวของโครงการพัฒนาชนบทในประเทศกำลังพัฒนา คือ ประชาชนในชนบท ไม่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท ทำให้ขาดความสำนึกในการเป็นเจ้าของโครงการและยังผลให้เกิดปัญหาขาดการบำรุงรักษาหลักจากโครงการเสร็จสิ้น

โจนส์ (Jones, 1971 : 4235-A) ได้วิเคราะห์งานการบริหาร และการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษาของชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษารัฐอิลลินอยส์ พบว่า การวางแผนจะช่วยแก้ปัญหาในการกำหนดโครงการเพื่อนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ การลงทุนทางการศึกษาเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สุดในการกำหนดโครงการ และการศึกษาของชุมชนจะดำเนินไปได้ ผู้บริหารต้องระลึกอยู่เสมอว่ากระบวนการบริหารมีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาของชุมชน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นต่าง มีความสำคัญและสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่นของตนให้ดำเนินไปได้ อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการตั้งอยู่บนฐานของความร่วมมือร่วมใจ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับประชาชนอย่างทั่วถึงในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการศึกษาและอาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติ และสนับสนุนการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการบริหารและจัดการศึกษาในระดับและประเภทที่เหมาะสม ดังนั้น ทุกฝ่ายในชุมชนจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และจัดกิจกรรมเสริมทักษะความรู้ด้านการพัฒนาอาชีพตามสภาพปัญหา และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

จากที่ได้กล่าวมานั้น พอสรุปได้ว่า ผู้นำหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล สามารถเป็นสื่อกลางระหว่างหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากับประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นผู้ที่สามารถเข้าถึงปัญหา ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง และมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ และการตัดสินใจของประชาชนให้มีความคิดเห็นโน้มเอียงหรือคล้อยตามได้ ทำให้เกิดความร่วมมือและช่วยกันดำเนินกิจกรรมการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ ให้ดำเนินไปได้จนประสบผลสำเร็จ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของ
ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey
Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
จังหวัดเพชรบุรี ทั้งหมดจำนวน 73 แห่ง ๆ ละ 3 คน ซึ่งประกอบด้วย นายก อบต. ปลัด
อบต. และหัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้นจำนวน 219 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหาร
ส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดเพชรบุรี ทั้งหมดจำนวน 73 แห่ง ๆ ละ 3 คน ซึ่ง
ประกอบด้วย นายก อบต. 73 คน ปลัด อบต. 73 คน และหัวหน้าส่วนการศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม 73 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 219 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

อำเภอ	จำนวน อบต. (แห่ง)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)			
		นายก อบต.	ปลัด อบต.	หัวหน้าส่วน การศึกษา อบต.	รวมทั้งสิ้น
เมืองเพชรบุรี	18	18	18	18	54
หนองหญ้าปล้อง	3	3	3	3	9
แก่งกระจาน	6	6	6	6	18
บ้านแหลม	9	9	9	9	27
บ้านลาด	14	14	14	14	52
ท่ายาง	11	11	11	11	33
ชะอำ	5	5	5	5	15
เขาย้อย	7	7	7	7	21
รวมทั้งสิ้น	73	73	73	73	219

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานด้านการติดตามประเมินผล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ระดับการมีส่วนร่วมมาก ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด โดยข้อความแต่ละข้อความจะใช้เกณฑ์การตรวจให้คะแนนดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วม	มากที่สุด	เท่ากับ	5	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วม	มาก	เท่ากับ	4	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วม	ปานกลาง	เท่ากับ	3	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วม	น้อย	เท่ากับ	2	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วม	น้อยที่สุด	เท่ากับ	1	คะแนน

การแปลความหมายของคะแนนกำหนดการแปลค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถามทั้ง 2 ตอน เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้นาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2546 : 75)

4.51 - 5.00	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม	มากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม	มาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม	ปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม	น้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา / ข้อเสนอแนะ ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดเพชรบุรี

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วนำมาประมวล เพื่อกำหนดขอบเขตเพื่อการวิจัย และการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ครอบคลุมครบถ้วนตามวัตถุประสงค์

2. ศึกษาการเขียนแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อรวบรวมข้อมูลเป็นแนวทางในการออกแบบสอบถามให้ครอบคลุมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามประเมินผล

3. สร้างเครื่องมือแบบสอบถาม การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำเพิ่มเติม

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญทางด้านเครื่องมือ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขความเหมาะสมของข้อความ นำแบบสอบถามไปพิจารณาความสอดคล้องของนิยามเชิงปฏิบัติการ โดยใช้ดัชนี IOC ได้แก่

4.1 นายวรวิทย์ กิตติคุณศิริ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเพชรบุรี

4.2 ผศ.สุพรีร์ ลิ้มไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.3 นางสาวสำเนียง เพชรจอม ศึกษาพิเศษเชี่ยวชาญ สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง

4.4 นายธีรศักดิ์ พานิชวิทย์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ

4.5 นางสาวสุภารัตน์ จันทร์สว่าง นักวิชาการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้รวก

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำไปวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97

7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังหน่วยงานที่ผู้ตอบแบบสอบถามสังกัดอยู่

2. ผู้วิจัยไปส่งแบบสอบถามให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 73 แห่ง ซึ่งแจ้งวิธีการตอบแบบสอบถามและขอความร่วมมือให้ครูอาสาสมัครและครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ทั้ง 8 อำเภอในจังหวัดเพชรบุรีเป็นผู้ช่วยเก็บข้อมูล ในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2551

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ แล้วนำไปวิเคราะห์เพื่อประมวลผล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยการคำนวณค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งคำนวณค่าความเชื่อมั่นของคะแนนด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

3. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานและด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test)

4. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานและด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามอายุ ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA)

5. เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ **LSD**

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์ . 2546 : 40)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ = แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของแบบสอบถาม

2.1 หาค่าความเที่ยงตรง โดยใช้สูตรโรวินีลลี แฮมเบลตัน (ล้วน สายยศ และ
 อังคณา สายยศ. 2546 : 248-249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของคู่อยู่ระหว่าง -1 ถึง +1
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -
 Coefficient) ใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ . 2546
 : 312)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
 K แทน จำนวนข้อคำถาม
 S_i^2 แทน ความแปรปรวนรายข้อ
 S_x^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
 $\sum S_i^2$ แทน ผลรวมคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติการทดสอบค่า t (t-test) ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2546 : 173)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)S_1^2 + (n_2-1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

t = แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t- distribution

$\bar{X}_1$ = แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

$\bar{X}_2$ = แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1 = แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

n_2 = แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

S_1^2 = แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

S_2^2 = แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

df = แทน ระดับชั้นความเป็นอิสระ

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์ . 2546 : 236)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F - Distribution

MS_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3.3 เมื่อพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ตรวจสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการ LSD (The Least Significant Difference Test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้กำหนด สัญลักษณ์ และการแปลผลตามลำดับดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
N	แทน	จำนวนผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในกลุ่มตัวอย่าง
S.D	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - test
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - test
Prob.	แทน	ค่าความน่าจะเป็น (Probability)
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนค่าเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่เบี่ยงเบนจากค่าเฉลี่ยยกกำลังสอง (Mean Squares)
*	แทน	อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 4 เพื่อรวบรวมปัญหา และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาแจกแจงจำนวนความถี่และร้อยละ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง

ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อายุ		
1.1 ไม่เกิน 40 ปี	109	49.8
1.2 41 – 50 ปี	80	36.5
1.3 มากกว่า 50 ปี	30	13.7
รวม	219	100.0
2. ระดับการศึกษา		
2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	69	31.5
2.2 ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี	150	68.5
รวม	219	100.0
3. ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล		
3.1 นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	73	33.4
3.2 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	73	33.3
3.3 หัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	73	33.3
รวม	219	100.0
4. ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง		
4.1 1 - 4 ปี	102	46.6
4.2 5 – 8 ปี	55	25.1
4.3 มากกว่า 8 ปี	62	28.3
รวม	219	100.0

ผลการวิเคราะห์ตาราง 2 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตอบแบบสอบถามทั้งหมด 219 คน ผู้บริหารส่วนใหญ่อายุไม่เกิน 40 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 49.8 ระดับการศึกษาปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง 1 - 4 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 46.6

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล เป็นรายด้านและรายข้อ

เป็นการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานตามการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ดังแสดงในตาราง 3 - 6

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	$\bar{X}$	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการวางแผน	3.55	.72	มาก
ด้านการดำเนินงาน	3.31	.79	ปานกลาง
ด้านการติดตามประเมินผล	3.16	.86	ปานกลาง
รวม	3.34	.74	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ตาราง 3 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการวางแผน โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการวางแผน	$\bar{X}$	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม
1.	มีส่วนร่วมสำรวจความต้องการของประชาชนที่จะเข้ารับการศึกษาและพัฒนาด้านอาชีพ	3.58	.87	มาก
2.	มีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ	3.53	.82	มาก
3.	มีส่วนร่วมในการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้มีความรู้เฉพาะด้านเพื่อพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น	3.52	.81	มาก
4.	มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ในการจัดกิจกรรมด้านอาชีพ	3.63	.85	มาก
5.	มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการศึกษาด้านอาชีพ	3.54	.90	มาก
6.	มีส่วนร่วมในการพิจารณาแผนงานและโครงการจัดการศึกษาด้านอาชีพ	3.61	.90	มาก
7.	มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาด้านอาชีพ	3.55	.87	มาก
8.	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการพัฒนาทักษะด้านอาชีพ ให้แก่ประชาชน	3.53	.89	มาก
9.	มีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการบริหารทีมงาน	3.53	.95	มาก
10.	มีส่วนร่วมในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ	3.66	.86	มาก
11.	มีส่วนร่วมในการผลักดันให้ อบต.จัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ	3.84	.83	มาก
12.	สนับสนุนให้มีการนำเสนอโครงการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนด้านการพัฒนาอาชีพในแผนพัฒนาตำบล	3.67	.87	มาก
13.	มีส่วนร่วมในการเสนอที่ประชุมเพื่อกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของ อบต.	3.46	.88	ปานกลาง
14.	มีส่วนในการสำรวจอาชีพที่เป็นความต้องการของตลาดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของชุมชน	3.32	.93	ปานกลาง
15.	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและหลักเกณฑ์การวัดผล ประเมินผล	3.22	.98	ปานกลาง
	รวม	3.55	.72	มาก

ผลการวิเคราะห์ตาราง 4 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ด้านการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การเสนอที่ประชุมเพื่อกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของ อบต. การสำรวจอาชีพที่เป็นความต้องการของตลาดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของชุมชน และการกำหนดวิธีการและหลักเกณฑ์การวัดผล ประเมินผลมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการ
ดำเนินงานโดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม
1.	มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน เข้ารับการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	3.57	.93	มาก
2.	มีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูล เพื่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ ที่เหมาะสม กับความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น	3.44	.89	ปานกลาง
3.	มีส่วนร่วมในการจัดหาสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	3.49	.89	ปานกลาง
4.	มีส่วนร่วมในการจัดหา / แนะนำภูมิปัญญามาเป็นวิทยากรสอนอาชีพ	3.37	.90	ปานกลาง
5.	มีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการบรรยายให้ความรู้ด้านอาชีพ	3.06	1.03	ปานกลาง
6.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการ พัฒนาอาชีพ	3.38	.93	ปานกลาง
7.	มีส่วนร่วมส่งเสริม/สนับสนุนให้มีการผลิตและจำหน่ายสินค้าที่ครบ วงจร	3.14	.97	ปานกลาง
8.	มีส่วนร่วมในการประชุมชี้แจงเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัด การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	3.21	.98	ปานกลาง
9.	มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนการสอนด้านการสาริตอาชีพ	3.14	.97	ปานกลาง
10.	มีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน วิชาชีพ	3.26	.94	ปานกลาง
11.	มีส่วนร่วมในการแนะนำหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อ นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพ	3.31	.89	ปานกลาง
	รวม	3.30	.79	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ตาราง 5 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการ
จัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ด้านการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน เข้ารับการศึกษา
นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการติดตามประเมินผล โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการติดตามประเมินผล	$\bar{X}$	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม
1.	มีส่วนร่วมในการประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนในการติดตามผลการจัดกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	3.23	.95	ปานกลาง
2.	มีส่วนร่วมในการดูแล กำกับกับการใช้งบประมาณการเพื่อให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	3.57	.98	มาก
3.	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกับวิทยากรสอนอาชีพ/ครูการศึกษาของโรงเรียน (ครู กศน.)	3.10	1.06	ปานกลาง
4.	มีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตามผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	2.95	1.03	ปานกลาง
5.	มีส่วนร่วมในการจัดระบบนิเทศ ติดตามและประเมินผล	2.95	1.06	ปานกลาง
6.	มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านพัฒนาอาชีพของ อบต.	3.52	.97	มาก
7.	มีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ	3.28	.95	ปานกลาง
8.	เข้าไปเยี่ยมเยียนและสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	3.27	.93	ปานกลาง
9.	มีส่วนร่วมในการเข้าเยี่ยมเยียนกลุ่มวิชาชีพเพื่อเสริมแรงและให้กำลังใจกับผู้เรียน	3.24	1.00	ปานกลาง
10.	มีส่วนร่วมในการติดตามการเรียนการสอนการศึกษาของโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	3.06	.99	ปานกลาง
11.	มีส่วนร่วมในการติดตามผู้เรียนที่ออกกลางคันขณะอยู่ในช่วงของการฝึกอบรมวิชาชีพ	2.84	1.05	ปานกลาง
12.	มีส่วนร่วมในการติดตามผลผู้เรียนจบหลักสูตรด้านอาชีพในชุมชน	2.95	.99	ปานกลาง
	รวม	3.16	.86	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ตาราง 6 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ด้านการติดตามประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การดูแล กำกับกับการใช้งบประมาณการเพื่อให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านพัฒนาอาชีพของ อบต. มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง

เป็นการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ดังแสดงในตาราง 7 – 21

ตาราง 7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	อายุ								
	ไม่เกิน 40 ปี N = 109			41 – 50 ปี N = 80			มากกว่า 50 ปี N = 30		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการวางแผน	3.40	.77	ปานกลาง	3.67	.65	มาก	3.74	.61	มาก
ด้านการดำเนินงาน	3.16	.81	ปานกลาง	3.44	.68	ปานกลาง	3.47	.88	ปานกลาง
ด้านการติดตามประเมินผล	3.00	.88	ปานกลาง	3.33	.80	ปานกลาง	3.32	.81	ปานกลาง
รวม	3.19	.77	ปานกลาง	3.48	.65	ปานกลาง	3.51	.73	มาก

ผลการวิเคราะห์ตาราง 7 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน ผู้บริหารที่มีอายุ 41 – 50 ปี และอายุมากกว่า 50 ปี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ
ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม
อายุ

การมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาออกโรงเรียนเพื่อ พัฒนาอาชีพ	แหล่งความ แปรปรวน	df	ss	MS	F	Prob.
ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	2	4.560	2.280	4.579*	.011
	ภายในกลุ่ม	216	107.575	.498		
	รวม	218	112.136			
ด้านการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	4.370	2.185	3.596*	.029
	ภายในกลุ่ม	216	131.239	.608		
	รวม	218	135.610			
ด้านการติดตาม ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	5.920	2.960	4.156*	.017
	ภายในกลุ่ม	216	153.825	.712		
	รวม	218	159.745			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	4.906	2.453	4.651*	.011
	ภายในกลุ่ม	216	113.927	.527		
	รวม	218	118.833			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 8 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุต่างกัน มี
ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 9 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวม ด้วยวิธีการของ LSD จำแนกตามอายุ

อายุ	$\bar{X}$	ไม่เกิน 40 ปี	41 – 50 ปี	มากกว่า 50 ปี
		3.19	3.48	3.51
ไม่เกิน 40 ปี	3.19	-	.29**	.32*
41 – 50 ปี	3.48		-	.03
มากกว่า 50 ปี	3.51			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 9 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สูงกว่า ผู้บริหารที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริหารที่มีอายุ 41 - 50 ปี มีส่วนร่วมสูงกว่า ผู้บริหารที่มีอายุ ไม่เกิน 40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 10 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการวางแผนด้วยวิธีการของ LSD จำแนกตามอายุ

อายุ	$\bar{X}$	ไม่เกิน 40 ปี	41 – 50 ปี	มากกว่า 50 ปี
		3.40	3.67	3.74
ไม่เกิน 40 ปี	3.40	-	.27*	.33*
41 – 50 ปี	3.67		-	.07
มากกว่า 50 ปี	3.74			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 10 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุมากกว่า 50 ปี และ ที่มีอายุ 41 – 50 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ด้านการวางแผน สูงกว่า ผู้บริหารที่มีอายุ ไม่เกิน 40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการดำเนินงานด้วยวิธีการของ LSD จำแนกตามอายุ

อายุ	$\bar{X}$	ไม่เกิน 40 ปี	41 – 50 ปี	มากกว่า 50 ปี
		3.16	3.44	3.47
ไม่เกิน 40 ปี	3.16	-	.27*	.30
41 – 50 ปี	3.44		-	.03
มากกว่า 50 ปี	3.47			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 11 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุ 41 – 50 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ด้านการดำเนินงานสูงกว่า ผู้บริหารที่มีอายุ ไม่เกิน 40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 12 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการของ LSD จำแนกตามอายุ

อายุ	$\bar{X}$	ไม่เกิน 40 ปี	มากกว่า 50 ปี	41 – 50 ปี
		3.00	3.32	3.33
ไม่เกิน 40 ปี	3.00	-	.32	.33**
มากกว่า 50 ปี	3.32		-	.00
41 – 50 ปี	3.33			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 12 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุ 41 - 50 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ด้านการติดตามประเมินผล สูงกว่า ผู้บริหารที่มีอายุ ไม่เกิน 40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 13 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพ	ระดับการศึกษา						t	Prob.
	ต่ำกว่าปริญญาตรี N = 69			ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี N = 150				
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ การมี ส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D	ระดับ การมี ส่วนร่วม		
ด้านการวางแผน	3.73	.60	มาก	3.46	.75	ปานกลาง	2.567*	.011
ด้านการดำเนินงาน	3.43	.72	ปานกลาง	3.25	.81	ปานกลาง	1.629	.105
ด้านการติดตาม ประเมินผล	3.34	.76	ปานกลาง	3.08	.89	ปานกลาง	2.095*	.037
รวม	3.50	.63	ปานกลาง	3.26	.77	ปานกลาง	2.222*	.027

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 13 พบว่า

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน และด้านการติดตามประเมินผล ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วม สูงกว่า ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี / สูงกว่าปริญญาตรี ส่วนด้านการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 14 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล								
	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล N = 73			ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล N = 73			หัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม N = 73		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการวางแผน	3.77	.59	มาก	3.48	.75	ปานกลาง	3.38	.75	ปานกลาง
ด้านการดำเนินงาน	3.49	.72	ปานกลาง	3.17	.81	ปานกลาง	3.26	.81	ปานกลาง
ด้านการติดตามประเมินผล	3.40	.75	ปานกลาง	3.04	.85	ปานกลาง	3.05	.92	ปานกลาง
รวม	3.55	.63	มาก	3.23	.75	ปานกลาง	3.23	.78	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ตาราง 14 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน ผู้บริหารที่มีตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ
ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม
ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล

การมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาออกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพ	แหล่งความ แปรปรวน	df	ss	MS	F	Prob.
ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	2	5.976	2.988	6.080**	.003
	ภายในกลุ่ม	216	106.160	.491		
	รวม	218	112.136			
ด้านการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.890	1.945	3.190*	.043
	ภายในกลุ่ม	216	131.719	.610		
	รวม	218	135.610			
ด้านการติดตาม ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	6.057	3.029	4.256*	.015
	ภายในกลุ่ม	216	153.688	.712		
	รวม	218	159.745			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	5.054	2.527	4.797**	.009
	ภายในกลุ่ม	216	113.779	.527		
	รวม	218	118.833			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 15 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่ง
ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน
มีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวม ด้วยวิธีการของ LSD จำแนกตามตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล

ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล	$\bar{X}$	หัวหน้าส่วน		
		การศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม	ปลัดองค์การ บริหารส่วนตำบล	นายกองค์การ บริหารส่วนตำบล
		3.23	3.23	3.55
หัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	3.23	-	.00	.32**
ปลัดองค์การบริหารส่วน ตำบล	3.23		-	.32**
นายกองค์การบริหารส่วน ตำบล	3.55			-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 16 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพโดยรวม สูงกว่า ผู้บริหารที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และมีตำแหน่งเป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 17 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการวางแผนด้วยวิธีการของ LSD จำแนกตามตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล

ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล	$\bar{X}$	หัวหน้าส่วน		
		การศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม	ปลัดองค์การ บริหารส่วนตำบล	นายกองค์การ บริหารส่วนตำบล
		3.38	3.48	3.77
หัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	3.38	-	.09	.39**
ปลัดองค์การบริหารส่วน ตำบล	3.48		-	.29*
นายกองค์การบริหารส่วน ตำบล	3.77			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 17 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพด้านการวางแผน สูงกว่า ผู้บริหารที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีส่วนร่วม สูงกว่า ผู้บริหารที่มีตำแหน่งเป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการดำเนินงานด้วยวิธีการของ LSD จำแนกตามตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล

ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล	$\bar{X}$	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	หัวหน้าส่วน	
			การศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
	$\bar{X}$	3.17	3.26	3.49
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	3.17	-	.08	.31*
หัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	3.26		-	.23
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	3.49			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 18 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพด้านการดำเนินงาน สูงกว่า ผู้บริหารที่มีตำแหน่งเป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 19 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการของ LSD จำแนกตามตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล

ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล	$\bar{X}$	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	หัวหน้าส่วน	
			การศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
		3.04	3.05	3.40
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	3.04	-	.01	.36*
หัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	3.05		-	.35*
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	3.40			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 19 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพด้านการติดตามประเมินผล สูงกว่า ผู้บริหารที่มีตำแหน่งเป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 20 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ
 ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม
 ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง

การมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อ พัฒนาอาชีพ	ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง								
	1 - 4 ปี N = 102			5 - 8 ปี N = 55			มากกว่า 8 ปี N = 62		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ การมี ส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D	ระดับ การมี ส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D	ระดับ การมี ส่วนร่วม
ด้านการวางแผน	3.57	.67	มาก	3.58	.60	มาก	3.47	.87	ปานกลาง
ด้านการดำเนินงาน	3.33	.75	ปานกลาง	3.38	.79	ปานกลาง	3.19	.85	ปานกลาง
ด้านการติดตาม ประเมินผล	3.20	.84	ปานกลาง	3.23	.79	ปานกลาง	3.04	.93	ปานกลาง
รวม	3.37	.71	ปานกลาง	3.40	.66	ปานกลาง	3.23	.84	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ตาราง 20 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์
 ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ
 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน ผู้บริหารที่มี
 ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง 1 - 4 ปี และ 5 - 8 ปี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วน
 ด้านอื่น ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 21 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ
ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม
ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง

การมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาของโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพ	แหล่งความ แปรปรวน	df	ss	MS	F	Prob.
ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	2	.555		.537	.585
	ภายในกลุ่ม	216	111.581	.277		
	รวม	218	112.136	.517		
ด้านการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.195	.597	.960	.384
	ภายในกลุ่ม	216	134.415	.622		
	รวม	218	135.610			
ด้านการติดตาม ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	1.276	.638	.870	.421
	ภายในกลุ่ม	216	158.469	.734		
	รวม	218	159.745			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.972	.486	.891	.412
	ภายในกลุ่ม	216	117.861	.546		
	รวม	218	118.833			

ผลการวิเคราะห์ตาราง 21 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์
ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพโดยรวม
และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 เพื่อรวบรวมปัญหา และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน มีผู้บริหารตอบแบบสอบถามปลายเปิดทั้งสิ้น จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 28.31 โดยใช้วิธีการเสนอในรูปแบบความถี่ ดังแสดงในตาราง 22

ตาราง 22 รวบรวมปัญหา และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (คน)	ร้อยละ
ด้านการวางแผน			
1.	ควรสำรวจความต้องการและปัญหาของประชาชนเพื่อนำมาวางแผนการจัดกิจกรรมด้านอาชีพ	29	46.77
2.	นโยบายและการประสานงานในการพัฒนาอาชีพยังไม่ชัดเจน	12	19.35
3.	ควรมีการประชุมจัดทำแผนพัฒนาหรือแผนกลยุทธ์ร่วมกับภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	9	14.52
4.	ควรมีการระดมความคิดจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการวางแผนการกิจกรรมด้านอาชีพ	7	11.29
5.	ควรมีการประสานงานกับ อบต. อย่างเป็นทางการและสม่ำเสมอ	3	4.84
6.	อบต. ไม่มีหลักสูตรในการจัดพัฒนาอาชีพ	2	3.23
ด้านการดำเนินงาน			
1.	กศน. กับ อบต. ต้องร่วมกันดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	15	24.19
2.	ควรให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพ	13	20.96
3.	ควรส่งเสริมอาชีพที่สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมได้	11	17.74
4.	กิจกรรมด้านอาชีพที่จัดไม่เป็นที่ต้องการของตลาด ไม่มีตลาดมากรองรับสินค้าที่ผลิต	9	14.52
5.	ประชาชนไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาอาชีพ	6	9.68
6.	การประชาสัมพันธ์ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาอาชีพไม่ต่อเนื่องและแพร่หลาย	4	6.45
7.	ส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านอาชีพอย่างจริงจัง	2	3.23
8.	ควรมีการพาไปศึกษาดูงานด้านอาชีพ	2	3.23

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (คน)	ร้อยละ
ด้านการติดตามประเมินผล			
1.	ไม่มีการสรุปผลการประเมิน	12	19.35
2.	ประเมินผลแล้วควรนำปัญหาอุปสรรคไปแก้ไข	10	16.13
3.	ควรมีการติดตามประเมินผลการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	9	14.52
4.	กศน. ควรร่วมกับ อบต. ในการติดตามประเมินผล	8	12.90
5.	หน่วยงานที่จัดกิจกรรมด้านอาชีพควรร่วมกันจัดระบบนิเทศติดตามและประเมินผล	7	11.29
6.	ผู้เรียนส่วนใหญ่จบแล้วไม่นำไปประกอบอาชีพ	6	9.68
7.	กศน. ควรรายงานกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ไปยัง อบต.	4	6.45
8.	ควรกำหนดเป้าหมายความสำเร็จและรายงานผลเป็นระยะ	4	6.45
9.	ขาดบุคลากรการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ	3	3.23

ผลการวิเคราะห์ตาราง 22 พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ด้านการวางแผน ข้อที่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เสนอแนะมากที่สุดคือ ควรสำรวจความต้องการและปัญหาของประชาชนเพื่อนำมาวางแผนการจัดกิจกรรมด้านอาชีพ รองลงมา คือ นโยบายและการประสานงานในการพัฒนาอาชีพยังไม่ชัดเจน ควรมีการประชุมจัดทำแผนพัฒนาหรือแผนกลยุทธ์ร่วมกับภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการระดมความคิดจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการวางแผนการกิจกรรมด้านอาชีพ ควรมีการประสานงานกับ อบต. อย่างเป็นทางการและสม่ำเสมอ และ อบต. ไม่มีหลักสูตรในการจัดพัฒนาอาชีพ

ด้านการดำเนินงาน ข้อที่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เสนอแนะมากที่สุดคือ กศน. กับ อบต. ต้องร่วมกันดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ ควรให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพัฒนาด้านอาชีพ ควรส่งเสริมอาชีพที่สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมได้ กิจกรรมด้านอาชีพที่จัดไม่เป็นที่ต้องการของตลาด ไม่มีตลาดมากรองรับสินค้าที่ผลิต ประชาชนไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาอาชีพ การประชาสัมพันธ์ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาอาชีพไม่ต่อเนื่องและแพร่หลาย ส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านอาชีพอย่างจริงจัง และควรมีการพาไปศึกษาดูงานด้านอาชีพ

ด้านการติดตามประเมินผล ข้อที่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เสนอแนะมากที่สุดคือ ไม่มีการสรุปผลการประเมิน รองลงมา คือ ประเมินผลแล้วควรนำปัญหาอุปสรรคไปแก้ไขควรมีการติดตามประเมินผลการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง กศน. ควรร่วมกับ อบต. ในการติดตามประเมินผล หน่วยงานที่จัดกิจกรรมด้านอาชีพความร่วมมือกันจัดระบบนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ผู้เรียนส่วนใหญ่จบแล้วไม่นำไปประกอบอาชีพ กศน. ควรรายงานกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ไปยัง อบต. ควรกำหนดเป้าหมายความสำเร็จและรายงานผลเป็นระยะ และขาดบุคลากรการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพยึดถือแนวคิดที่จะบูรณาการเรียนรู้อิสระชีวิต ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และการสร้างระบบการศึกษาตลอดชีวิตให้เกิดขึ้น วัตถุประสงค์หลักในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ คือ การเพิ่มพูนความรู้ เชิดชูความคิด พัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาสังคม ด้วยเหตุนี้อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพเป็นหลักสูตร เพื่อชีวิตและสังคมที่มุ่งเน้นคุณภาพของคนเป็นหลักเพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากงานการศึกษานอกโรงเรียนมากที่สุด โดยเหตุที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจึงกำหนดให้การดำเนินงานของงานการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ภายใต้การส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ดูแลของ องค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ยังกำหนดให้ องค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ของงานการศึกษานอกโรงเรียน เช่น การวางแผนการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ การประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนประสานงานการจัดกิจกรรม ตรวจสอบ นิเทศให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ติดตามผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนอีกด้วย

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี บทนี้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการวิจัย ความสำคัญของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง
3. เพื่อรวบรวมปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ในด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล ซึ่งจะทำให้สามารถจัดการศึกษานอกโรงเรียนได้สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 73 แห่ง ๆ ละ 3 คน ซึ่งประกอบด้วย นายก อบต. ปลัด อบต. และหัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อบต. รวมทั้งสิ้น จำนวน 219 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 73 แห่ง ๆ ละ 3 คน ซึ่งประกอบด้วย นายก อบต. 73 คน ปลัด อบต. 73 คน หัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 73 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 219 คน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
3. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
4. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานด้านการติดตามประเมินผล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ระดับการมีส่วนร่วมมาก ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด โดยข้อความแต่ละข้อความจะใช้เกณฑ์การตรวจให้คะแนนดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วม	มากที่สุด	เท่ากับ	5	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วม	มาก	เท่ากับ	4	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วม	ปานกลาง	เท่ากับ	3	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วม	น้อย	เท่ากับ	2	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วม	น้อยที่สุด	เท่ากับ	1	คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา / ข้อเสนอแนะ ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วนำมาประมวล เพื่อกำหนดขอบเขตเพื่อการวิจัย และการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ครอบคลุมครบถ้วนตามวัตถุประสงค์

2. ศึกษาการเขียนแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อรวบรวมข้อมูลเป็นแนวทางในการออกแบบสอบถามให้ครอบคลุมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามประเมินผล

3. สร้างเครื่องมือแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำเพิ่มเติม

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญทางด้านเครื่องมือ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขความเหมาะสมของข้อความ นำแบบสอบถามไปพิจารณาความสอดคล้องของนิยามเชิงปฏิบัติการ โดยใช้ดัชนี IOC ได้แก่

4.1 นายวรวิทย์ กิตติคุณศิริ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเพชรบุรี

4.2 ผศ.สุพีร์ ลีมีไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.3 นางสาวสำเนียง เพชรจอม ศึกษาพิเศษที่เชี่ยวชาญ สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง

4.4 นายธีรศักดิ์ พานิชวิทย์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ

4.5 นางสาวสุภาภรณ์ จันทร์สว่าง นักวิชาการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้รวก

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโพธาราม จังหวัดราชบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำไปวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97

7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังหน่วยงานที่ผู้ตอบแบบสอบถามสังกัดอยู่
2. ผู้วิจัยไปส่งแบบสอบถามให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 73 แห่ง ซึ่งแจ้งวิธีการตอบแบบสอบถามและขอความร่วมมือให้ครูอาสาสมัครและครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ทั้ง 8 อำเภอในจังหวัดเพชรบุรีเป็นผู้ช่วยเก็บข้อมูล ในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2551
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ แล้วนำไปวิเคราะห์เพื่อประมวลผล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยการคำนวณหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งคำนวณค่าความเชื่อมั่นของคะแนนด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค
3. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test)
4. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามอายุ ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA)
5. เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยโดยใช้วิธีการ LSD

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตอบแบบสอบถามทั้งหมด 219 คน ผู้บริหารส่วนใหญ่อายุไม่เกิน 40 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 49.8 ระดับการศึกษาปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง 1 - 4 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 46.6

2. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล สรุปผลได้ดังนี้

2.1 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

2.1.1 ด้านการวางแผน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การเสนอที่ประชุมเพื่อกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ ในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของ อบต. การสำรวจอาชีพที่เป็นความต้องการของตลาดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของชุมชน และการกำหนดวิธีการและหลักเกณฑ์การวัดผล ประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

2.1.2 ด้านการดำเนินงาน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้ารับการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

2.1.3 ด้านการติดตามประเมินผล ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านพัฒนาอาชีพของ อบต. มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ปรากฏผลดังนี้

3.1 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบรายคู่พบว่า ผู้บริหารที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีส่วนร่วมโดยรวมสูงกว่าผู้บริหารที่มีอายุ ไม่เกิน 40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารที่มีอายุ 41 - 50 ปี มีส่วนร่วม สูงกว่า ผู้บริหารที่มีอายุ ไม่เกิน 40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน และด้านการติดตามประเมินผล ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วม สูงกว่า ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี / สูงกว่าปริญญาตรี ส่วนด้านการดำเนินงานแตกต่างกันไม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน มีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบรายคู่พบว่า ผู้บริหารที่มีตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วม สูงกว่า ผู้บริหารที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และมีตำแหน่งเป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.4 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. รวบรวมปัญหา และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน

4.1 ด้านการวางแผน ข้อที่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เสนอแนะมากที่สุด คือ ควรสำรวจความต้องการและปัญหาของประชาชนเพื่อนำมาวางแผนการจัดกิจกรรมด้านอาชีพรองลงมา คือ นโยบายและการประสานงานในการพัฒนาอาชีพยังไม่ชัดเจน ควรมีการประชุมจัดทำแผนพัฒนาหรือแผนกลยุทธ์ร่วมกับภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการระดมความคิดจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการวางแผนการกิจกรรมด้านอาชีพ ควรมีการประสานงานกับ อบต. อย่างเป็นทางการและสม่ำเสมอ และ อบต. ไม่มีหลักสูตรในการจัดพัฒนาอาชีพ

4.2 ด้านการดำเนินงาน ข้อที่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เสนอแนะมากที่สุดคือ กศน. กับ อบต. ต้องร่วมกันดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ ควรให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพัฒนาด้านอาชีพ ควรส่งเสริมอาชีพที่สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมได้ กิจกรรมด้านอาชีพที่จัดไม่เป็นที่ต้องการของตลาด ไม่มีตลาดมากรองรับสินค้าที่ผลิต ประชาชนไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาอาชีพ การประชาสัมพันธ์ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาอาชีพไม่ต่อเนื่องและแพร่หลาย ส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านอาชีพอย่างจริงจังและควรมีการพาไปศึกษาดูงานด้านอาชีพ

4.3 ด้านการติดตามประเมินผล ข้อที่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เสนอแนะมากที่สุดคือ ไม่มีการสรุปผลการประเมิน รองลงมา คือ ประเมินผลแล้วควรนำปัญหาอุปสรรคไปแก้ไขควรมีการติดตามประเมินผลการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง กศน. ควรร่วมกับ อบต. ในการติดตามประเมินผล หน่วยงานที่จัดกิจกรรมด้านอาชีพความร่วมมือกันจัดระบบนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ผู้เรียนส่วนใหญ่จบแล้วไม่นำไปประกอบอาชีพ กศน. ควรรายงานกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ไปยัง อบต. ควรกำหนดเป้าหมายความสำเร็จและรายงานผลเป็นระยะ และขาดบุคลากรการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. ผลจากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถเป็นสื่อกลางระหว่างหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากับประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นผู้ที่สามารถเข้าถึงปัญหา ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง และมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ และการตัดสินใจของประชาชนให้มีความคิดเห็นโน้มเอียงหรือคล้อยตามได้ ทำให้เกิดความร่วมมือ และช่วยกันดำเนินกิจกรรมการจัดการศึกษาในด้านต่างๆ ให้ดำเนินไปได้จนประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ ห่วงสกุล (2539 : 170) วิจัยพบว่า การวางแผน กำหนดนโยบายทิศทาง และเป้าหมายของโรงเรียน โดยชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำชุมชนของท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่าโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนชี้นำนโยบาย และความต้องการทางการศึกษาของชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โจนส์ (Jones. 1971 : 4235-A) ได้วิเคราะห์งานการบริหาร และการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการศึกษาของชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษารัฐอิลลินอยส์ พบว่า การวางแผนจะช่วยแก้ปัญหาในการกำหนดโครงการเพื่อนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่การลงทุนทางการศึกษาเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สุดในการกำหนด

โครงการ และการศึกษาของชุมชนจะดำเนินไปได้ ผู้บริหารต้องระลึกอยู่เสมอว่ากระบวนการบริหารมีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาของชุมชน

1.2 ด้านการดำเนินงาน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความชำนาญในการบริหารจัดการ และให้การสนับสนุนด้านการศึกษาน้อย แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษายังไม่ชัดเจน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1, 2546 หน้า 16-17) ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (ม.ป.ป., ; 2 - 3) กล่าวว่า จากการวิจัยสภาพปัญหาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังขาดอิสระทั้งด้านแผนงานการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณและการเงิน เนื่องจากยังมีรายได้ไม่เพียงพอกับการบริหารท้องถิ่นและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งในแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539 หน้า 42) ที่กำหนดไว้ว่า ในด้านความร่วมมือจากชุมชนนั้น ต้องให้องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการหรือด้านบริหาร และให้การส่งเสริมกลุ่มบุคคลหรือชุมชนให้มีส่วนร่วม ในการแสวงหาทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการของสถานศึกษา

1.3 ด้านการติดตามประเมินผล ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เมื่อร่วมดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพไปสักระยะหนึ่ง แล้วก็จำเป็นต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานว่าผลการดำเนินงานเป็นไปอย่างไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ มีสิ่งใดบ้างที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานในครั้งต่อไป จึงต้องมีการประเมินผลร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับหน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษาด้านอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2540 : 37-62) ที่กล่าวถึงบทบาทของชุมชนต่อโรงเรียนว่า ชุมชนต้องร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ต้องร่วมกันประเมินผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น และสอดคล้องกับ สิริ เทศประสิทธิ์ (2540 : 45-49) ที่กล่าวว่าบทบาทของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน จำเป็นต้องมีการติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานร่วมกันตามแผนที่กำหนดไว้และสอดคล้องกับทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2534 : 77-78) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนควรมีส่วนร่วมครบทุกขั้นตอน คือ นับตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการคิด การศึกษาปัญหาและความต้องการวางแผนในการจัดทำโครงการ ปฏิบัติตามโครงการจนกระทั่งติดตามและประเมินผลโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวคนธ์ สุดสวาท (2539 : 10-11) ที่กล่าวว่า มิติของการมีส่วนร่วมที่ได้ดำเนินการตามรูปแบบของโครงการ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่แตกต่างกันในวัฏจักรของโครงการ ได้แก่

ขั้นตอนการวางแผน การดำเนินงานตามแผน การติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แตกต่างกันไปตามหน้าที่และภาระการงาน ซึ่งแสดงถึงความแตกต่างกันในระดับการตัดสินใจ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีประสบการณ์ วิสัยทัศน์ วุฒิภาวะ ความรับผิดชอบ มีอำนาจในการตัดสินใจ และมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปัญญา กิตติวิสาร (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติของกำนันในการให้ความร่วมมือต่องานการศึกษาผู้ใหญ่ในจังหวัดสระบุรี พบว่าประมาณร้อยละ 82 ของกำนันที่มีอายุระหว่าง 41 – 60 ปี และร้อยละ 18.27 ของกำนันที่มีอายุระหว่าง 25 – 40 ปี ซึ่งพบว่ากำนันที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติและการให้ความร่วมมือต่องานการศึกษาผู้ใหญ่อยู่ในระดับดี และให้ความร่วมมือต่องานการศึกษาผู้ใหญ่มากที่สุดในด้านเสนอข้อคิดเห็นต่อที่ประชุมสภาตำบล ในการพัฒนาหมู่บ้าน ช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้านและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมต่าง ๆ และร่วมเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ อนามัย การปกครอง และอื่น ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ สมสินทรัพย์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของสตรีในกิจกรรมของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าการมีส่วนร่วมของสตรีในกิจกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าตัวแปรด้านอายุ วุฒิทางการศึกษา สถานภาพสมรส และการเป็นสมาชิกกลุ่ม โดยส่วนรวมแตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี แต่มีหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลและเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบล และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงการบังคับบัญชาปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และหัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมด้วย ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬารัตน์ จินประชา (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของผู้นำชุมชนในจังหวัดนครปฐม พบว่าผู้นำชุมชนที่มีการศึกษาต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

การศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร คำเวบุญ (2545 : 130 – 131) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช.) ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่าคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี และการรายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมสูงกว่าปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และหัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลินี ธิบรวมทรัพย์ (2544 : 174) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการบริหารการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของชุมชน อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า ตำแหน่งที่แตกต่างกันในองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของชุมชน ในด้านการวางแผนการดำเนินงานและการติดตามประเมินผล โดยผู้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมมากกว่าผู้ดำรงตำแหน่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร คำเวบุญ (2545 : 130 – 131) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช.) ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่าคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่มีตำแหน่งที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นต่างมีความสำคัญ และสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่นของตนให้ดำเนินไปได้ อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการตั้งอยู่บนฐานของความร่วมมือร่วมใจ เพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับประชาชนอย่างทั่วถึงในการดำเนิน

กิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการศึกษาและอาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติ และสนับสนุนการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการบริหารและจัดการศึกษาในระดับ และประเภทที่เหมาะสม ดังนั้นทุกฝ่ายในชุมชนจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และจัดกิจกรรมเสริมทักษะความรู้ด้านการพัฒนาอาชีพ ตามสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณวิไล วรวิโกโฆสิต (2540) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในภาคกลางใน 4 ประเภท คือ การศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ การศึกษาตามอัธยาศัย การจัดตั้งศูนย์การเรียน พบว่ากรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในท้องถิ่นต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิบูลย์ แพนพา (2528) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท ในตำบลพนมไพร อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาสรุปได้ว่าระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านการวางแผน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก แต่เรื่อง การกำหนดวิธีการและหลักเกณฑ์การวัดผล ประเมินผล การสำรวจอาชีพที่เป็นความต้องการของตลาดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของชุมชน และการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของ อบต. มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ควรส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าวให้มากขึ้น

2. ด้านการดำเนินงาน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพในชุมชน ได้แก่ การเป็นวิทยากรในการบรรยายให้ความรู้ด้านอาชีพ การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการผลิตและจำหน่ายสินค้าที่ครบวงจร และการจัดกระบวนการเรียนการสอนด้านการสาธิตอาชีพ เป็นต้น

3. ด้านการติดตามประเมินผล ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น หน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน และ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการติดตามและประเมินผลร่วมกัน โดยเฉพาะเรื่อง การติดตามผู้เรียนที่ออกกลางคัน การติดตามผลผู้เรียนจบหลักสูตร การจัดระบบนิเทศ ติดตามประเมินผล และการนิเทศติดตามผล การจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ

4. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีอายุ 41 – 50 ปี และมากกว่า 50 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัย พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรชักจูงผู้บริหารที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี / สูงกว่าปริญญาตรี มีตำแหน่งเป็น ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และหัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบ วิธีการในการที่จะส่งเสริมให้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะกรณีศึกษาเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาได้ดีและประสบผลสำเร็จ เช่น เทศบาลนคร เทศบาลเมือง กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). **การทำงานพัฒนาวัฒนธรรมชุมชนโดยถือมนุษย์เป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ : สมาคมทอเล็กแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- กรมการปกครอง. (2538). **กฎระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- กรมการปกครอง. (2538). **คู่มือการปฏิบัติงานสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2525). **การบริหารงานบุคคลศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิตติ การโสภณ. (2536). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533)**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประถมศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- กิติมา ปรีดีดิolk. (2529). **การวางแผน**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- กรมวิชาการ. (2534). **การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาของไทยในทศวรรษหน้าที่สอดคล้องกับลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางการสังคม**. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการศึกษา.
- กรมสามัญศึกษา. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : cursalaadpaw.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2547). **พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546**. จะเข่งเทรา : ประสานมิตร จำกัด.
- จุฑารัตน์ จินประชา. (2539). “**การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของผู้นำชุมชนในจังหวัดนครปฐม**”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา).
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2542, สิงหาคม – ตุลาคม). “**การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษา**.” จุลสารไทยคดีศึกษา. 16(1) : 6.
- ทองศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ. (2534). **การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : บริษัทพิชการพิมพ์ จำกัด.

- ทวิทอง หงส์วัฒนาและคนอื่น ๆ. (2527). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**.
 กรุงเทพฯ : ศูนย์นโยบายสาธารณะสุข มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนาศาสตร์. (2539). **รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอาชวะระยะสั้นช่วง
 อุตสาหกรรมกรมอาชีวศึกษา**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา)
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2529). **การวางแผน**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธารง บัวศรี. (2532). **ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ :
 อรุณลาดพร้าว.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). **“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา”**. กรุงเทพฯ :
 ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณะสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปพานี จิตวัฒนา. (2523). **จิตวิทยาการทำงาน**. กรุงเทพฯ :
 บริษัทสำนักพิมพ์เอมพันธ์จำกัด.
- ประกิต จันทรศรี. (2532). **การมีส่วนร่วมของกรรมการหมู่บ้านในการปฏิบัติงานที่อ่าน
 หนังสือประจำหมู่บ้าน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประกอบ คุณารักษ์. (2543). **รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สภาพความพร้อมของ
 หน่วยงานทางการศึกษาต่อคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาของ
 กระทรวงศึกษาธิการ**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประเวศ วะสี. (2539, เมษายน - พฤษภาคม). “ปฏิรูปการศึกษาไทย ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์
 และมาตรการ.” **วารสารข้าราชการครู**. 16(4) : 34.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2528). **รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนใน
 กิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรียาภรณ์ วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- พิบูลย์ แพนพา. (2538). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท :
 ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลพนมไพร อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด**. ภาคนิพนธ์
 ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนา
 บริหารศาสตร์.
- พิมพ์วัลย์ ปริตาสวัสดิ์. (2526). **ระบบบริหารจัดการระดับอำเภอเพื่อสนับสนุนนโยบายการ
 มีส่วนร่วมของประชาชน**. นครปฐม : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณะสุข
 มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พงษ์สะบา ไทยทอง. (2539). **ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้นำชุมชน**.
 วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- พรทิพย์ อินทวิโรทัย : อนงค์นุช ภูยานนท์. (2542, พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์). “แนวปฏิบัติเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา”. *ครุศาสตร์*. 28(2) : 133.
- พรทิพา จุลสุคนธ์. (2542). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศิริมารถนาราม ตำบลขอนแก่น อําเภอนหนองม่วง จังหวัดลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาระดับปริญญาโท) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2523). *ปรัชญาการศึกษาและปรัชญาการศึกษาของไทย*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2540). “บทบาทของโรงเรียนกับชุมชน”. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 2 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ : สุโขทัยธรรมาธิราช.
- มัย สุขเอี่ยม. (2535). “รูปแบบการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล”. ปรินญาณินพนธ์การศึกษาคุษฎิบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา).
- มาลินี ธิบรรณทรัพย์. (2544). *การศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของชุมชน อําเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ : ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- _____. (2526). *เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาระดับปริญญาโท หน่วยที่ 8 – 15*. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์พลชัย.
- รัตนา พุ่มไพศาล. (2523). *หลักการจัดและบริหารการศึกษาออกโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). “การศึกษาแห่งชาติในอุดมคติ.” ในปฏิรูปการศึกษา : แนวคิดและหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. หน้า 35 – 51.
- แรมสมร อยู่สถาพร. (2533). *การสร้างและการใช้หลักสูตรประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณวิไล วรวิจิตร. (2540). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนภาคกลาง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2543). **“การศึกษาแห่งชาติในอุดมคติ.”** ในปฏิรูปการศึกษา : แนวคิดและหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. หน้า 15 – 34. บรรณาธิการโดย ไพฑูรย์ สินลารัตน์. กรุงเทพฯ : วิทยุชน.
- วิชิต นันทสุวรรณ และจำนง แรกพินิจ. (2541). **บทบาทของชุมชนกับการจัดการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วิรัตน์ สมสินทรัพย์. (2533). **“การมีส่วนร่วมของสตรีในกิจกรรมของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี.”** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา)
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2539). **การวางแผนการศึกษาระดับจุลภาค.** กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). **การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาระดับพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศูนย์อำนวยการและประสานงานเครือข่ายป้องกันการทุจริตแห่งชาติ (ศอ.ปปช.). (2550). **คู่มือการมีส่วนร่วมของผู้นำองค์กรชุมชนในการป้องกันการทุจริต.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.).
- สังัด อุทรานันท์. (2532). **พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร.** พิมพ์ครั้งที่ 13 กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. (2543). **เอกสารการวางแผนพัฒนาโรงเรียน หน่วยที่ 1 - 7.** นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สนอง ปานเชียงวงษ์. (2542). **การศึกษาปัญหาการวางแผนการปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี.** รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สิริ เทศประสิทธิ์. (2540). **“บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษาในสังคมไทย.”** ใน เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 8. กรุงเทพฯ : สุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุปัญญา กิตติวิสาร. (2526). **การศึกษาทัศนคติของกำนันในการให้ความร่วมมือต่องานการศึกษาผู้ใหญ่ในจังหวัดสระบุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุนทร คำเวบุญ. (2545). **ความคิดเห็นคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) ในจังหวัดเพชรบุรี.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.

- สมน อมรวิวัฒน์. (2533). *สมบัติทิพย์ของการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภา ชูพิกุลชัย. (2530). *ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เสาวคนธ์ สุดสวาท. (2539). *เอกสารคำสอนวิชาสังคมศึกษาชนบท*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคม วิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). “หน่วยที่ 7 ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา” *ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา*. หน้า 189. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อัญชลี ธรรมะวิทีกุล. (2540). “โฉมใหม่การศึกษาท้องถิ่นหลัง ‘อบต.’ แสดงพลัง”. *มติชนรายวัน* 6 ตุลาคม 2540. หน้า 11.
- อุทัย ดุลเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์. (2540). *ระบบการศึกษากับชุมชนกรอบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย*. กรุงเทพฯ : แปลนพรินต์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). *การศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา.
- อุ้นตา นพคุณ. (2527). *การเรียนการสอนผู้ใหญ่เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุไรวรรณ ห่วงสกุล. (2539). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับชุมชนในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2537). *หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลป์การพิมพ์.
- Akhtar, Ali. (1977). “Integrated Development.” *Philippines Journal of Public Administration*, 21 (1), pp. 26 – 27.
- Biddle, Biuce J. and Thomas, Edwin J. (1966). *Role Theory : Concepts and Research*. New York : Wiley & Sons.
- Brown, F.J. (1953). *Who Take Part in Rural Organization Pennsylvania State*. N.p. : College Press.
- Cary, L.J. (1976). *The Role of the Citizen in the C.D. Process : Community Deveipment as a Process*, New York : University of Missouri Press.

Cohen, John M. and Uphoff, Norman T. (1980). ***Participation's Place in Rural Development : Seeding Clarity through Specficity World Develoment.***

Np : np

Rogeis, Everett M. and Shoemaker, Floyed F. (1971). ***Communication and Innovation : A Cross Cultural Approach.*** 2nd ed. New York : The Free Press.

Jones, Arthur E. An Analysis or the Administrative Tasks Defined in the POSDCORB Model and Performed in the Organization of the Community Education in Selected Elementary School Districts of Cook County, litlnois Dissertation Abstracts Intemational. 41 : 4235-A, April, 1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/4301

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

10 มิถุนายน 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาการศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง

เนื่องด้วย นางละเอียด สะอาดเอี่ยม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางสาวสำเนียง เพชรจอม ศึกษาานิเทศก์เชี่ยวชาญ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ นางละเอียด สะอาดเอี่ยม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-9956-032

ที่ ศธ 0519.12/4302

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๕ มิถุนายน 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้รวก

เนื่องด้วย นางละเอียด สะอาดเอี่ยม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางสาวสุภารัช จันทร์สว่าง หัวหน้าส่วนการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบถาม การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ นางละเอียด สะอาดเอี่ยม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนิติศาสตร์ โทรศัพท์ 081-9956-032

ที่ ศธ 0519.12/4303

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/๐ มิถุนายน 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเพชรบุรี

เนื่องด้วย นางละเอียด สะอาดเอี่ยม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ นางละเอียด สะอาดเอี่ยม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-9956-032

ที่ ศธ 0519.12/4304

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/๐ มิถุนายน 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นายธีรศักดิ์ พานิชวิทย์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ

เนื่องด้วย นางละเอียด สะอาดเอี่ยม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ นางละเอียด สะอาดเอี่ยม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-9956-032

ที่ ศธ 0519.12/4305

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/๐ มิถุนายน 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรีร์ ลิมไทย

เนื่องด้วย นางละเอียด สะอาดเอี่ยม นิติระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ นางละเอียด สะอาดเอี่ยม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนิติศาสตร์ โทรศัพท 081-9956-032

ที่ ศธ 0519.12/4581

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 มิถุนายน 2551

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธาราม

เนื่องด้วย นางละเอียด สะอาดเอี่ยม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บ ข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลของอำเภอโพธาราม จำนวน 10 แห่ง ๆ ละ 3 คน ประกอบด้วย นายก อบต., ปลัด อบต. และ หัวหน้าส่วนการศึกษาฯ รวมทั้งสิ้น 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2551

จึงเรียนมาเพื่อขอกความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางละเอียด สะอาดเอี่ยม ได้เก็บ ข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-9956-032

ที่ ศธ 0519.12/ 4810

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 กรกฎาคม 2551

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดเพชรบุรี

เนื่องด้วย นางละเอียด สะอาดเอี่ยม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 73 แห่ง ๆ ละ 3 คน รวม 219 คน ประกอบด้วย นายก อบต. 73 คน / ปลัด อบต. 73 คน และ หัวหน้าส่วนการศึกษาฯ 73 คน ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2551

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางละเอียด สะอาดเอี่ยม ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-9956-032

ที่ ศธ 0210.53/ว 507

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเพชรบุรี
ถ.คีรีรัฐยา ต.ธงชัย อ.เมืองเพชรบุรี พบ 76000

14 กรกฎาคม 2551

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน 3 ชุด

เนื่องด้วย นางละเอียด สะอาดเอี่ยม นิสิตปริญญาโท วิชาเอกธุรกิจศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี" โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ในการนี้ นางละเอียด สะอาดเอี่ยม (ผอ.กศน.อำเภอท่ายาง) มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ นายก อบต. ปลัดอบต. และหัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวม 3 คน ตอบแบบสอบถาม การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ภายในวันที่ 23 กรกฎาคม 2551

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายวรวิทย์ กิตติคุณศิริ)

ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเพชรบุรี

ศูนย์ กศน.อำเภอท่ายาง
โทรศัพท์ 0-3246-1021
โทรสาร 0-3246-1021

หมายเหตุ ถ้าปลัด อบต. รักษาการ หัวหน้าส่วนการศึกษาฯ ขอให้นักวิชาการศึกษา หรือเจ้าหน้าที่
ในฝ่ายการศึกษา เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

รายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดเพชรบุรี

1. อำเภอเมืองเพชรบุรี

1. ไร่ส้ม	2. ธงชัย
3. หนองโสน	4. หนองขนาน
5. ช้องสะแก	6. บ้านกุ่ม
7. หนองพลับ	8. นาวัง
9. บ้านหม้อ	10. นาพันสาม
11. บางจาน	12. ดอนยาง
13. ต้นมะม่วง	14. โพไร่หวาน
15. ส้มมะโรง	16. โพพระ
17. บางจาก	18. ต้นมะพร้าว

2. อำเภอเขาย้อย

1. ห้วยโรง	2. หนองชุมพลเหนือ
3. หนองชุมพล	4. เขาย้อย
5. หนองปรัง	6. ห้วยท่าช้าง
7. หนองปลาไหล	

3. อำเภอหนองหญ้าปล้อง

1. หนองหญ้าปล้อง
2. ท่าตะคร้อ
3. ยางน้ำกลัดใต้

4. อำเภอชะอำ

1. ไร่ใหม่พัฒนา	2. ห้วยทรายเหนือ
3. บางเก่า	4. หนองศาลา
5. สามพระยา	

5. อำเภอแก่งกระจาน

1. แก่งกระจาน	2. วังจันทร์
3. พุสวรรณ	4. ป่าเต็ง
5. สองพี่น้อง	6. ห้วยแม่เพรียง

6. อำเภอท่ายาง

1. หนองจอก	2. วังไคร้
3. เขากะปุก	4. ท่าไม้รวก
5. ท่าแลง	6. กัดหลวง
7. บ้านในดง	8. ปีกเตียน
9. ยางหย่อง	10. มาบปลาเค้า
11. ท่าคอย	

7. อำเภอบ้านลาด

1. สมอพลี	2. ไระสะท้อน
3. ท่าเสน	4. ถ้ำรงค์
5. หนองกระปุก	6. ตำรุ
7. ห้วยลึก	8. ไระมะขาม
9. บ้านหาด	10. ท่าช้าง
11. ไไร่โคก	12. บ้านทาน
13. โรงเข้	14. หนองกระเจ็ด

8. อำเภอบ้านแหลม

1. บางครก	2. บางตะบูน
3. บางแก้ว	4. บ้านแหลม
5. บางขุนไทร	6. ท่าแร่
7. แหลมผักเบี้ย	8. ท่าแร่ออก
9. ปากทะเล	

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. นายวรวิทย์ กิตติคุณศิริ ผู้อำนวยการ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเพชรบุรี
2. นางสาวสำเนียง เพชรจอม ศึกษาพิเศษเขตการศึกษา
สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุพีร์ ลิ้มไทย อาจารย์พิเศษ ภาควิชาบริหารธุรกิจ
คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. นายธีรศักดิ์ พานิชวิทย์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ
อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
5. นางสาวสุภารัตน์ จันทร์สว่าง นักวิชาการศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้รวก
อำเภอยาง่าง จังหวัดเพชรบุรี

ดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออก โรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	ความสอดคล้อง					
		วาทย์	สำเนียง	สุภาพ	รัดกุม	สุภาพ	เฉลี่ย
1.	<u>ด้านการวางแผน</u> ท่านมีส่วนร่วมสำรวจความต้องการของ ประชาชนที่จะเข้ารับการศึกษาและพัฒนาด้าน อาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
2.	ท่านมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนด นโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
3.	ท่านมีส่วนร่วมในการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ มีความรู้เฉพาะด้านเพื่อพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1
4.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ในการ จัดกิจกรรมด้านอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม การศึกษาด้านอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
6.	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาแผนงานและ โครงการจัดการศึกษาด้านอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
7.	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัด การศึกษาด้านอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
8.	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการพัฒนา ทักษะด้านอาชีพ ให้แก่ประชาชน	0	+1	+1	+1	+1	0.80
9.	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการบริหาร ทีมงาน	0	+1	+1	+1	+1	0.80
10.	ท่านมีส่วนร่วมในการประสานงานกับหน่วยงาน ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนงบประมาณในการจัด กิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	ความสอดคล้อง					
		ววิทย์	สำเนียง	สุพรรณ	ธีรศักดิ์	สุภาภรณ์	เฉลี่ย
11.	ท่านมีส่วนร่วมในการผลักดันให้ อบต.จัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
12.	ท่านสนับสนุนให้มีการนำเสนอโครงการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนด้านการพัฒนาอาชีพในแผนพัฒนาตำบล	+1	+1	+1	+1	+1	1
13.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอที่ประชุมเพื่อกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของ อบต.	0	+1	+1	+1	+1	0.80
14.	ท่านมีส่วนในการสำรวจอาชีพที่เป็นความต้องการของตลาดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1
15.	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและหลักเกณฑ์การวัดผล ประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	1
16.	<u>ด้านการดำเนินงาน</u> ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้ารับการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
17.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูล เพื่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ ที่เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1
18.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดหาสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
19.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดหา / แนะนำภูมิปัญญา มาเป็นวิทยากรสอนอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
20.	ท่านมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการบรรยายให้ความรู้ด้านอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	ความสอดคล้อง					
		วาทะ	สำเนียง	สุพรรณ	วิสัยทัศน์	สุขภาพ	เฉลี่ย
21.	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการพัฒนาอาชีพ	0	+1	+1	+1	+1	0.80
22.	ท่านมีส่วนร่วมส่งเสริม / สนับสนุนให้มีการผลิตและจำหน่ายสินค้าที่ครบวงจร	+1	+1	+1	+1	+1	1
23.	ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมชี้แจงเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
24.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ด้านการสาธิตอาชีพ	0	+1	+1	+1	+1	0.80
25.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนวิชาชีพ	0	+1	+1	+1	+1	0.80
26.	ท่านมีส่วนร่วมในการแนะนำหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
27.	<u>ด้านการติดตามประเมินผล</u> ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนในการติดตามผล การจัดกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
28.	ท่านมีส่วนร่วมในการดูแล กำกับการใช้งบประมาณเพื่อให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
29.	ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกับวิทยากรสอนอาชีพ/ครูการศึกษา นอกโรงเรียน (ครู กศน.)	+1	+1	0	+1	+1	0.80
30.	ท่านมีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตามผลการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	ความสอดคล้อง					
		วาทย์	สำเนียง	สุฟิร	ธรรตักดิ์	สุภา วิธต์	เฉลี่ย
31.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดระบบนิเทศ ติดตาม และประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	1
32.	ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน ด้านพัฒนาอาชีพของ อบต.	+1	+1	0	+1	+1	0.80
33.	ท่านมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินมา ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
34.	ท่านเข้าไปเยี่ยมเยียนและสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการ ประเมินผลการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อ พัฒนาอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
35.	ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าเยี่ยมเยียนกลุ่ม วิชาชีพเพื่อเสริมแรงและให้กำลังใจกับผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1
36.	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามการเรียนการสอน การศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
37.	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามผู้เรียนที่ออก กลางคั่นขณะอยู่ในช่วงของการฝึกอบรม วิชาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1
38.	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามผลผู้เรียนจบ หลักสูตรด้านอาชีพในชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1

ภาคผนวก ค
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผลที่จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านอาชีพได้ดียิ่งขึ้น

2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านการวางแผน

2.2 ด้านการดำเนินงาน

2.3 ด้านการติดตามประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

แบบสอบถาม
การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ
ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. อายุ

- 1.1 ☐ ไม่เกิน 40 ปี
 1.2 ☐ 41 – 50 ปี
 1.3 ☐ มากกว่า 50 ปี

2. ระดับการศึกษา

- 2.1 ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
 2.2 ☐ ปริญญาตรี / สูงกว่าปริญญาตรี

3. ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล

- 3.1 ☐ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
 3.2 ☐ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
 3.3 ☐ หัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

4. ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง

- 4.1 ☐ 1 - 4 ปี
 4.2 ☐ 5 – 8 ปี
 4.3 ☐ มากกว่า 8 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ
ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมของท่านในการ
จัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบล โดย
แบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม	มากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม	มาก
3	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม	ปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม	น้อย
1	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม	น้อยที่สุด

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	<u>ด้านการวางแผน</u> ท่านมีส่วนร่วมสำรวจความต้องการของ ประชาชนที่จะเข้ารับการศึกษและพัฒนา ด้านอาชีพ					
2.	ท่านมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา อาชีพ					
3.	ท่านมีส่วนร่วมในการสำรวจภูมิปัญญา ท้องถิ่นผู้มีความรู้เฉพาะด้านเพื่อพัฒนา อาชีพในท้องถิ่น					
4.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ใน การจัดกิจกรรมด้านอาชีพ					
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัด กิจกรรมการศึกษาด้านอาชีพ					
6.	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาแผนงานและ โครงการจัดการศึกษาด้านอาชีพ					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7.	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาด้านอาชีพ					
8.	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการพัฒนาทักษะด้านอาชีพ ให้แก่ประชาชน					
9.	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการบริหารที่มงาน					
10.	ท่านมีส่วนร่วมในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ					
11.	ท่านมีส่วนร่วมในการผลักดันให้ อบต.จัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ					
12.	ท่านสนับสนุนให้มีการนำเสนอโครงการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนด้านการพัฒนาอาชีพในแผนพัฒนาตำบล					
13.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอที่ประชุมเพื่อกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของ อบต.					
14.	ท่านมีส่วนในการสำรวจอาชีพที่เป็นความต้องการของตลาดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของชุมชน					
15.	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและหลักเกณฑ์การวัดผล ประเมินผล					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16.	<u>ด้านการดำเนินงาน</u> ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ ชุมชน เข้ารับการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อ พัฒนาอาชีพ					
17.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูล เพื่อการ ตัดสินใจเลือกอาชีพ ที่เหมาะสมกับความ ต้องการของชุมชนในท้องถิ่น					
18.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดหาสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอก โรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ					
19.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดหา / แนะนำภูมิ ปัญญามาเป็นวิทยากรสอนอาชีพ					
20.	ท่านมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการบรรยาย ให้ความรู้ด้านอาชีพ					
21.	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้เกิดกิจ กรรมการเรียนการสอนด้านการพัฒนาอาชีพ					
22.	ท่านมีส่วนร่วมส่งเสริม / สนับสนุนให้มีการ ผลิตและจำหน่ายสินค้าที่ครบวงจร					
23.	ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมชี้แจงเครือข่าย ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอก โรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ					
24.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียน การสอนด้านการสาธิตอาชีพ					
25.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศและ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนวิชาชีพ					
26.	ท่านมีส่วนร่วมในการแนะนำหรือใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อ นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อ พัฒนาอาชีพ					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
27.	<u>ด้านการติดตามประเมินผล</u> ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนในการติดตามผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ					
28.	ท่านมีส่วนร่วมในการดูแล กำกับการใช้งบประมาณการเพื่อให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ					
29.	ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกับวิทยากรสอนอาชีพ/ครูการศึกษานอกโรงเรียน (ครู กศน.)					
30.	ท่านมีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตามผลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ					
31.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดระบบนิเทศ ติดตาม และประเมินผล					
32.	ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านพัฒนาอาชีพของ อบต.					
33.	ท่านมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ					
34.	ท่านเข้าไปเยี่ยมเยียนและสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินผลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ					
35.	ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าเยี่ยมเยียนกลุ่มวิชาชีพเพื่อเสริมแรงและให้กำลังใจกับผู้เรียน					
36.	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
37.	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามผู้เรียนที่ออก กลางคันขณะอยู่ในช่วงของการฝึกอบรม วิชาชีพ					
38.	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามผลผู้เรียนจบ หลักสูตรด้านอาชีพในชุมชน					

ตอนที่ 3 โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอก
โรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพดังต่อไปนี้

ด้านการวางแผน.....

.....

ด้านการดำเนินงาน.....

.....

ด้านการติดตามประเมินผล.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณา
ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม
มา ณ โอกาสนี้

นางละเอียด สะอาดเอี่ยม
นิสิตปริญญาโท สาขาธุรกิจศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางละเอียด สะอาดเอี่ยม
วันเดือนปีเกิด	31 ธันวาคม 2501
สถานที่เกิด	ตำบลบางเค็ม อำเภอยะย้อย จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	424 หมู่ 9 ซอยคีรีรัฐยา 5 ถนนคีรีรัฐยา ตำบลธงชัย อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000 โทร 032-412211
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอยะย้อย
สถานที่ทำงาน	ศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอยะย้อย ถนนราษฎรบำรุง ตำบลท่ายาง อำเภอยะย้อย จังหวัดเพชรบุรี 76130 โทร 032-461021 โทรสาร 032 - 461021
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2515	ประถมศึกษาปีที่ 7 (ป.7) จากโรงเรียนวัดโพธิ์(ชั้นศรีผดุง) ตำบลบางเค็ม อำเภอยะย้อย จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2518	มัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.ศ. 3) จากโรงเรียนเขาย้อยวิทยา อำเภอยะย้อย จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2520	ป.กศ. จากวิทยาลัยครูเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2522	ป.กศ.สูง (วิชาเอกภาษาอังกฤษ) จากวิทยาลัยครูเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2528	กศ.บ. (การศึกษาผู้ใหญ่) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กทม.
พ.ศ. 2551	กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กทม.